

บทที่ 5

ผลการศึกษาการส่งเสริมทักษะและฝึกออาชีพเพื่อการพึ่งตนเอง ของผู้หนีภัยจากการสู้รบ

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมทักษะและฝึกออาชีพเพื่อการพึ่งตนเองของผู้หนีภัยจากการสู้รบในพม่า: กรณีศึกษาพักพิงชั่วคราวในประเทศไทย” โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) สำหรับวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์ผู้หนีภัยจากการสู้รบที่สำเร็จจากโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกออาชีพ โดยมีแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 105 คน และสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

5.1 ผลการศึกษาจากการสำรวจ

การศึกษา เรื่องการส่งเสริมทักษะและฝึกออาชีพเพื่อการพึ่งตนเองของผู้หนีภัยจากการสู้รบในพม่า: กรณีศึกษาพักพิงชั่วคราวในประเทศไทย จากการศึกษาภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้หนีภัยฯ ที่สำเร็จจากโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกออาชีพ โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Interview) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง 29 พฤษภาคม – 7 มิถุนายน 2549 และระหว่างวันที่ 19 – 30 มิถุนายน 2549 ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้เห็นภาพรวมของการได้รับการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ ภาพรวมของโครงการส่งเสริมทักษะและการฝึกออาชีพ ความคาดหวังและการใช้ประโยชน์จากความรู้และทักษะที่ได้จากโครงการฯ รวมถึงการวางแผนการตั้งถิ่นฐานใหม่ในอนาคตของผู้หนีภัยฯ เป็นต้น โดยผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาจากโครงการส่งเสริมทักษะและการฝึกออาชีพที่มีการดำเนินการต่อเนื่อง มุ่งไปสู่การพึ่งตนเองได้ของผู้หนีภัยจากการสู้รบ โดยเลือกผู้หนีภัยฯ ที่ผ่านการส่งเสริมทักษะและฝึกออาชีพขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ภายในพื้นที่พักพิงบ้านแม่หละ ทั้งหมด 7 สาขาอาชีพ คือ การปักผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า อาหารและขนม คนตรี เกษตรกรรม การซ่อมเครื่องยนต์และการซ่อมวิทยุ สาขาละ 15 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 105 คน ข้อค้นพบที่ได้มีดังนี้

ตารางที่ 3 อัตราร้อยละของผู้หนีภัยฯ จำแนกตามคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

ข้อมูล	ร้อยละ
คุณลักษณะทางประชากร	
เพศ	
ชาย	52.4
หญิง	47.6
รวม	100.0 (105)
อายุ	
อายุ 20 ปี หรือต่ำกว่า	25.7
อายุ 21 – 30 ปี	37.1
อายุ 31 – 40 ปี	23.8
อายุ 41 – 50 ปี	11.4
อายุ 51 ปี และมากกว่า	1.9
รวม	100.0 (105)
สถานภาพสมรส	
โสด	51.4
แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน	44.8
แต่งงานแต่แยกกันอยู่	1.0
ม่าย	2.9
รวม	100.0 (105)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	
1 คน	5.8
2 คน	6.7
3 คน	8.6
มากกว่า 3 คน	79.0
รวม	100.0 (105)
คุณลักษณะทางสังคม	
สถานภาพในครอบครัว	
หัวหน้าครอบครัว	26.7
สมาชิกในครอบครัว	73.3
รวม	100.0 (105)

(ต่อ)

ตารางที่ 3 อัตราร้อยละของผู้หนีภัยฯ จำแนกตามคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูล	ร้อยละ
คุณลักษณะทางสังคม (ต่อ)	
การศึกษา	
ไม่ได้รับการศึกษา	12.4
ระดับขั้นต้น ชั้น 1- ชั้น 4	20.0
ระดับขั้นกลาง ชั้น 5 - ชั้น 7	21.9
ระดับขั้นสูง ชั้น 8- ชั้น 10 และ สูงกว่าชั้น10	45.8
รวม	100.0 (105)
การดำรงตำแหน่งภายในพื้นที่ฯ	
มี	7.6
ไม่มี	92.4
รวม	100.0 (105)
ระยะเวลาที่เข้ามาในประเทศไทย	
น้อยกว่า 5 ปี	37.1
6 - 10 ปี	31.4
11 ปีขึ้นไป	31.4
รวม	100.0 (105)
คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ	
อาชีพเดิม	19.0
ทำนา	
ทำไร่	26.7
นักเรียน	11.4
ไม่มีเพราะตอนที่อพยพอยู่ในวัยเด็ก	25.7
ไม่มีเพราะเกิดและเติบโตในพื้นที่พักพิงฯ	5.7
อื่นๆ	7.7
รวม	100.0 (105)
จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานมีรายได้	
ไม่มี	26.7
1 คน	47.6
2 คน	19.0
3 คน ขึ้นไป	6.7
รวม	100(105)

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ จำนวน 105 คน

จำแนกตามคุณลักษณะประชากร พบว่าร้อยละ 52.4 เป็นชาย และอีกร้อยละ 47.6 เป็นหญิง โดยผู้หนีภัยฯ เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอยู่ในกลุ่มอายุวัยหนุ่มสาว คือ อายุ 21-30 ปี มีร้อยละ 37.1 อายุต่ำกว่า 20 ปี มีร้อยละ 25.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-40 ปี มีร้อยละ 23.8 นอกจากนี้ มีผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพที่อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี อีก 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 1.9 หรือเพียง 2 คนเท่านั้น ส่วนสถานภาพสมรสของของผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วมโครงการฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.4) มีสถานะเป็นโสด และผู้หนีภัยฯ ที่แต่งงานแล้วและยังอยู่ด้วยกัน มีร้อยละ 44.8 นอกจากนั้นมีสถานภาพสมรสเป็นม้ายและแต่งงานแต่แยกกันอยู่ ร้อยละ 2.9 และ 1.0 ตามลำดับ

จากตารางจะเห็นว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัว (ไม่นับรวมผู้ตอบ) ที่มีมากกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ส่วนร้อยละ 6.7 มีสมาชิกในครอบครัว 2 คน และครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

คุณลักษณะทางสังคม สถานะของผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วมโครงการฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.3) มีสถานะเป็นสมาชิกในครอบครัว หมายถึงถึงเป็นคู่สมรสและบุตรหลานในครอบครัว ส่วนหัวหน้าครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 26.37 เพราะความจำเป็นในการต้องหาเลี้ยงครอบครัวเป็นเหตุทำให้ไม่มีเวลาในการจะเข้าร่วมโครงการ

ส่วนระดับการศึกษาผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.9 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นสูง คือ ระดับชั้น 8- ชั้น 10 ซึ่งชั้น 10 เป็นระดับชั้นสูงเทียบได้กับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รองลงมาในลำดับถัดไปคือ ระดับชั้นกลาง ชั้น 5 - ชั้น 7 และ ระดับชั้นต้น ชั้น 1- ชั้น 4 มีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คือ 21.9 และ 20.0 ตามลำดับ ส่วน ร้อยละ 12.4 ไม่ได้เรียนหนังสือ และมีเพียงร้อยละ 2.9 ของผู้หนีภัยฯ ที่เข้าโครงการสำเร็จการศึกษาในระดับที่ระดับสูงกว่าชั้น 10

ผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วมโครงการฯ เกือบทั้งหมด ร้อยละ 92.4 ไม่มีตำแหน่ง หรือ หน้าที่ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว มีเพียงร้อยละ 7.6 มีตำแหน่ง หรือ หน้าที่ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และ ระยะเวลาที่เข้ามาในประเทศไทย มีร้อยละ 37.1 อพยพหนีภัยฯ เข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลาน้อยกว่า 5 ปี ส่วนผู้หนีภัยฯ อพยพหนีภัยฯ เข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลา 6-10 ปี และ นานกว่า 11 ปี มีร้อยละเท่ากันคือร้อยละ 31.4

คุณลักษณะสุดท้ายคือ คุณลักษณะด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพเดิมของผู้หนีภัยฯ ก่อนที่จะอพยพเข้ามาในประเทศไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรม โดยมีการทำนาข้าวในที่ราบลุ่ม และมีการทำไร่ข้าวในที่สูง บนไหล่ภูเขา ทั้งสองกลุ่มนี้ มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ส่วนที่ไม่มีอาชีพเดิมเพราะตอนที่อพยพอยู่ในวัยเด็ก คิดเป็นร้อยละ 25.7 และร้อยละ 5.7 ไม่มีอาชีพ เนื่องจากเกิดและเติบโตในพื้นที่พักพิงฯ ส่วนร้อยละ 11.4 เป็นนักเรียนในตอนอพยพเข้ามา และอาชีพอื่นๆ เช่น ค้าขาย รับจ้าง และทำสวนผลไม้ คิดเป็น ร้อยละ 7.7

สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานมีรายได้ 1 คน มีมากที่สุดคือ ร้อยละ 47.6 รองลงมาคือ ไม่มีสมาชิกคนใดในครอบครัวที่ทำงานมีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 26.7 อันดับสาม ร้อยละ 19.0 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานมีรายได้ 2 คน ส่วนครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานมีรายได้ 3 คน และ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 และร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครอง การให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม พบว่าเมื่อผู้หนีภัยจากการสู้รบ เข้ามาอาศัยในเขตแดนไทยในพื้นที่พักพิงฯ แล้ว รัฐบาลไทยยินยอมให้องค์กรระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เข้าไป ดูแลความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ในด้านที่พักอาศัย อาหาร สุขภาพ และการศึกษาแก่ผู้หนีภัยฯ ระหว่างรอความช่วยเหลือคุ้มครองผู้ลี้ภัยของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยประจำสหประชาชาติ ในการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยอย่างถาวร ซึ่งมีรายละเอียดที่นำเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อัตราร้อยละของผู้หนีภัยฯ จำแนกตามการได้รับความช่วยเหลือขณะพำนักในพื้นที่พักพิงฯ

ข้อมูล	ร้อยละ
<u>การจัดสรรปัจจัยเพื่อการดำรงชีวิต</u>	
ที่พักอาศัย	
เคยได้รับ	91.4
ไม่เคยได้รับ	8.6
รวม	100.0 (105)
การปันส่วนอาหาร	
เคยได้รับ	100.0
ไม่เคยได้รับ	0.0
รวม	100.0 (105)
การจัดหาน้ำดื่ม	
เคยได้รับ	3.8
ไม่เคยได้รับ	96.2
รวม	100.0 (105)
การจัดหาน้ำสำหรับใช้	
เคยได้รับ	97.1
ไม่เคยได้รับ	2.9
รวม	100.0 (105)
<u>การได้รับการดูแล</u>	
การรักษาพยาบาลภายในพื้นที่ฯ	
เคยได้รับ	45.7
ไม่เคยได้รับ	54.3
รวม	100.0 (105)
การรักษาพยาบาลภายนอกพื้นที่ฯ	
เคยได้รับ	9.5
ไม่เคยได้รับ	90.5
รวม	100.0 (105)

(ต่อ)

ตารางที่ 4 อัตราร้อยละของผู้หนีภัยฯ จำแนกตามการได้รับความช่วยเหลือขณะพำนักในพื้นที่พักพิงฯ

ข้อมูล	ร้อยละ
บริการวางแผนครอบครัว	
เคยได้รับ	14.3
ไม่เคยได้รับ	85.7
รวม	100.0 (105)
การได้รับความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ	
เคยได้รับ	66.7
ไม่เคยได้รับ	33.3
รวม	100.0 (105)
การจัดการสุขภาพ (กำจัดขยะ จัดทำส้วม)	
เคยได้รับ	100.0
ไม่เคยได้รับ	0.0
รวม	100.0 (105)
การฟื้นฟูสภาพจิตใจ	
เคยได้รับ	0.0
ไม่เคยได้รับ	100.0
รวม	100.0(105)
การได้รับศึกษาขณะพำนักในพื้นที่พักพิงฯ	
เคยได้รับ	29.5
ไม่เคยได้รับ	70.5
รวม	100.0 (105)
การให้ข้อมูลและคำแนะนำในการตั้งถิ่นฐานใหม่	
เคยได้รับ	2.9
ไม่เคยได้รับ	97.1
รวม	100.0 (105)
การรับสมัครไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม	
เคยมี	27.6
ไม่เคยมี	72.4
รวม	100.0 (105)

จากตารางที่ 4 นี้จะเห็นได้ว่าผู้หนีภัยฯ ได้รับการจัดสรรปัจจัยเพื่อการดำรงชีวิตในหลายด้านด้วยกัน ในส่วนแรกคือปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย พบว่าผู้หนีภัยฯ เกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 91.4 เคยได้รับการจัดสรรบ้าน และร้อยละ 3.8 ไม่เคยได้รับการจัดสรรบ้าน ส่วนเรื่องอาหารนั้น ผู้หนีภัยฯ ทั้งหมด คือ ร้อยละ 100.0 ได้รับการปันส่วนอาหาร

สำหรับการจัดหาผ้าห่ม ผู้หนีภัยฯ เกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 96.2 ไม่เคยได้รับการจัดหาผ้าห่มที่สะอาดให้แก่ผู้หนีภัยฯ และร้อยละ 3.8 บอกว่าได้รับการจัดหาผ้าห่มที่สะอาด และสำหรับน้ำดื่ม สำหรับใช้ซักล้าง ผู้หนีภัยฯ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.1) เคยได้รับการจัดหาผ้าสำหรับใช้ ที่เป็นบ่อตัก บ่อบาดาล บ่อก๊อก และมีผู้หนีภัยฯ ร้อยละ 2.9 ไม่เคยได้รับการจัดหาผ้าสำหรับใช้ โดยจะต้องไปตักน้ำบนเขา หรือลำธาร เนื่องจากความไกลของที่ตั้งของบ้านจากแหล่งน้ำที่จัดไว้ให้

ประเด็นที่สองคือการดูแลสุขภาพผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ ด้านการรักษาพยาบาลนั้นผู้หนีภัยฯ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 54.3 ไม่เคยได้รับการรักษาพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจากการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยจึงรักษาตัวเอง ด้วยการกินยาแก้ปวด ยาสมุนไพร และคลินิกใกล้บ้าน ในขณะที่ร้อยละ 45.7 เคยได้รับการรักษาพยาบาลภายในพื้นที่ สำหรับการรักษาพยาบาลภายนอกพื้นที่ฯ สำหรับผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง จนสถานพยาบาลของพื้นที่พักพิงฯ ไม่สามารถรักษาได้ จำเป็นต้องส่งต่อคนไข้ภายในพื้นที่ฯ ไปยังโรงพยาบาลของรัฐบาลใกล้เคียง เช่น โรงพยาบาลอำเภอแม่ระมาด หรือ โรงพยาบาลอำเภอแม่สอด ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้หนีภัยฯ ที่ไม่เคยออกไปรักษาพยาบาลภายนอกพื้นที่ฯ คิดเป็น ร้อยละ 90.5 และอีกร้อยละ 29.5 เคยได้รับการรักษาพยาบาลภายนอกพื้นที่ฯ

สำหรับการวางแผนครอบครัวของผู้หนีภัยฯ ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 85.7 ไม่เคยได้รับบริการการวางแผนครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากผู้หนีภัยฯ นับถือศาสนาคริสต์ ส่วนผู้หนีภัยฯ ที่เคยได้รับบริการการวางแผนครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 14.3 ด้านการได้รับความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ ผู้หนีภัยฯ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 66.7) เคยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารในการป้องกันโรคติดต่อไม่ว่าจะเป็น โรคมาลาเรีย โรคไข้หวัดนก เป็นต้น ส่วนร้อยละ 33.3 ไม่เคยได้รับทราบข้อมูลในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ

ส่วนการจัดการสุขภาพ(กำจัดขยะ จัดทำส้วม) ผู้หนีภัยฯทั้งหมด ร้อยละ 100.0 รายงานว่ามี การจัดการสุขภาพภายในพื้นที่ โดยการกำจัดขยะภายในพื้นที่มีการจัดเก็บสัปดาห์ละ 2 วัน โดยผู้หนี ภัยฯต้องทิ้งขยะใส่ในถุงกระสอบ เมื่อเต็มแล้วก็มัดปากถุงแล้วนำไปวางไว้ศาลาเก็บขยะใกล้บ้านเพื่อรอ รถขยะมารับไปกำจัดขยะภายนอกพื้นที่

สำหรับประเด็นสุดท้าย คือ การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้หนีภัยฯ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ทั้งหมด คือ ร้อยละ 100.0 ไม่เคยได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ หรือ การช่วยเหลือผู้ลี้ภัยด้านจิตสังคม (Psychosocial assistant to refugee) ภายในพื้นที่พักพิงฯ วิธีการที่ผู้หนีภัยฯ ใช้ คือการปรับทุกข์กับเพื่อน บ้านในเรื่องของความทุกข์และความยากลำบากของคนที่เคยได้รับแล้วพลบ โชนซึ่งกันและกัน เพื่อ ฟื้นฟูสภาพจิตใจตนเอง

สำหรับการศึกษาใน โรงเรียนภายในพื้นที่พักพิงฯ ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วม โครงการฯ พบว่าร้อยละ 70.5 เคยได้รับการศึกษา และอีกร้อยละ 29.5 ไม่เคยได้รับการศึกษาภายใน พื้นที่พักพิงฯ ในประเด็นด้านการ ได้รับข้อมูลในการตั้งถิ่นฐานใหม่ไม่ว่าจะเป็นในประเทศที่สาม หรือ ในประเทศพม่า ผู้หนีภัยฯเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 97.1 ไม่เคยได้รับข้อมูลและคำแนะนำในการตั้ง ถิ่นฐานใหม่ และร้อยละ 2.9 เคยได้รับข้อมูลและคำแนะนำในการตั้งถิ่นฐานใหม่ และประเด็นสุดท้าย คือการรับสมัคร ไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามผู้หนีภัยฯส่วนใหญ่ร้อยละ 72.4 ไม่เคยมีการรับสมัคร ไป ตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม และร้อยละ 27.6 เคยได้มีการรับสมัครให้ไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม ภายในพื้นที่พักพิงฯ

สถานการณ์ชีวิตที่ยังไม่สามารถหาทางออกในการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยอย่างถาวรได้ จึงส่งผล ให้ผู้หนีภัยฯ เหล่านี้ ยังคงอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในประเทศไทยต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อัน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทยและองค์กรพัฒนาเอกชน ZOA จึงมีการปรับเปลี่ยนนโยบายต่อผู้หนีภัยฯ ใน พื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้หนีภัยฯนำไปสู่การริเริ่ม โครงการการ ส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและ ฝึกอาชีพ ในพื้นที่พักพิงฯชั่วคราวบ้านแม่หละ ได้นำเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อัตราร้อยละของผลที่เกิดขึ้นของการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและ
ฝึกออาชีพของผู้หนีภัยฯ

	ข้อมูล	ร้อยละ
ระดับความรู้และทักษะ		
พอใช้งานได้		62.9
ทำมาหากินได้		32.4
ชำนาญ		4.8
	รวม	100.0 (105)
ความรู้และทักษะเพียงพอที่จะทำเป็นอาชีพสร้างรายได้		
ใช่		71.4
ไม่ใช่		12.4
ไม่แน่ใจ		16.2
	รวม	100.0 (105)
ข้อมูล		
การฝึกทักษะหลังจากสำเร็จการอบรม		
ไม่ได้ฝึกเลย		3.8
ฝึกบ้าง		52.4
ฝึกบ่อยจนชำนาญ		43.8
	รวม	100.0 (105)
การกลับไปทบทวนความรู้ฝึกหลังจากสำเร็จการอบรม		
เคย		45.7
ไม่เคย		54.3
	รวม	100.0 (105)
การถ่ายทอดความรู้ที่อบรมมาแล้วให้แก่ผู้อื่น		
เคย		46.7
ไม่เคย		53.3
	รวม	100.0 (105)

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้หนีภัยฯ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 62.9) คิดว่าตนเองมีระดับความรู้หรือทักษะ หลังจากสำเร็จจากโครงการฯ อยู่ในระดับพอใช้งานได้ แต่มีจำนวนหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.4 มีระดับความรู้หรือทักษะในระดับที่ทำมาหากินได้ และผู้หนีภัยฯ ที่คิดว่าตนเองมีระดับความรู้หรือทักษะในระดับขั้นชำนาญมีเพียงร้อยละ 4.8

เมื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ถึงความรู้หรือทักษะของผู้หนีภัยฯ ว่าเพียงพอที่จะทำเป็นอาชีพสร้างรายได้ ได้หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งร้อยละ 71.4 คิดว่าตนเองมีความรู้ที่ได้จาก โครงการฯ เพียงพอที่จะทำเป็นอาชีพสร้างรายได้ ร้อยละ 12.4 เห็นว่าตนเองมีความรู้ที่ได้จาก โครงการฯ ไม่เพียงพอ ที่จะทำเป็นอาชีพสร้างรายได้ เนื่องจากความรู้ยังไม่แน่นพอ และร้อยละ 16.2 ยังไม่แน่ใจว่ามีความรู้เพียงพอที่จะทำเป็นอาชีพสร้างรายได้

สำหรับการฝึกฝนของผู้หนีภัยฯ หลังจากสำเร็จโครงการฯ พบว่า มีร้อยละ 52.4 ได้ฝึกฝนบ้าง และร้อยละ 43.8 ได้ฝึกฝนบ่อยๆ จนมีความชำนาญในทักษะอาชีพที่อบรมมา ในขณะที่ ร้อยละ 3.8 ไม่ได้ฝึกฝนทักษะอาชีพที่อบรมมา เลย

กลุ่มตัวอย่างผู้หนีภัยฯ ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ พบว่าร้อยละ 54.3 ไม่เคยกลับไปทบทวนความรู้อีกหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฯ และอีกร้อยละ 45.7 กลับไปทบทวนความรู้อีกหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฯ และ พบว่าร้อยละ 53.3 ไม่เคยการถ่ายทอดความรู้ที่อบรมมาแล้วให้แก่ผู้อื่นต่อ และ ร้อยละ 46.7 ได้ถ่ายทอดความรู้ที่อบรมมาแล้วให้แก่คนในครอบครัวและเพื่อน

ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผลของการนำความรู้และทักษะที่ได้จากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์ หลังจากผู้หนีภัยฯ ที่สำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแล้ว และสิ่งที่ผู้หนีภัยฯ ต้องการความช่วยเหลือ นำเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อัตราร้อยละของการนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ รายได้ที่เกิดขึ้น
และความช่วยเหลือที่ต้องการของผู้หนีภัยฯ

ข้อมูล	ร้อยละ
เหตุผลในการเข้ารับการอบรม	
เพื่อนำมาใช้ระหว่างอยู่ในพื้นที่ฯ	23.8
เพื่อประกอบอาชีพภายหลังไปตั้งถิ่นฐานใหม่	7.6
มีพื้นฐานอยู่บ้าง จึงเรียนเพิ่มเติม	9.5
มีความสนใจ อยากเรียนรู้	36.2
แก้เบื่อ มีเวลาว่างเหลือมาก	5.7
สามารถทำเป็นอาชีพหาเงินได้	17.1
รวม	100.0 (105)
ท่านคาดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้หรือไม่	
ใช่	56.2
ไม่ใช่	43.8
รวม	100.0 (105)
การนำเอาวิชาที่อบรมมาใช้ประโยชน์	
ใช้ทำเป็นอาชีพหารายได้	45.7
นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน	42.0
เคยทำเป็นอาชีพหารายได้ แต่ตอนนี้ไม่ได้ทำแล้ว	5.7
ไม่เคยได้ใช้เลย	6.7
รวม	100.0 (105)
ถ้าท่านไม่ได้นำไปเป็นอาชีพเป็นเพราะอะไร	
ไม่มีเงินทุน	11.3
ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ วัสดุคิบ	22.6
ไม่มีพื้นที่ดำเนินการ	12.9
สุขภาพไม่ดี	1.6
ไม่สนใจที่จะทำ	3.2
ไม่มีคนจ้าง ไม่มีลูกค้า	25.8
ความรู้ หรือทักษะยังไม่เพียงพอ	17.7
อื่นๆ	4.8
รวม	100.0 (62)

(ต่อ)

ตารางที่ 6 อัตราร้อยละของการนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ รายได้ที่เกิดขึ้น และความช่วยเหลือที่ต้องการของผู้หนีภัยฯ

ข้อมูล	ร้อยละ
เมื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
มีรายได้ตั้งแต่ 1 บาท ถึง 299 บาท	35.5
มีรายได้ตั้งแต่ 300 บาท ถึง 999 บาท	44.5
มีรายได้มากกว่า 1,000 บาท	20.0
รวม	100.0 (43)
ครอบครัวท่านมีรายได้พอใช้จ่ายหรือไม่	
ไม่พอ	82.9
พอ	14.3
เหลือเก็บ	2.9
รวม	100.0 (105)
ความช่วยเหลือที่ต้องการ	
เงินทุน	7.6
อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	41.0
หางานให้ทำ	11.4
หาตลาดในการจำหน่ายผลผลิตให้	6.7
หาพื้นที่ให้ทำกิจกรรม	14.3
ไม่ต้องการ	7.6
รวม	100.0 (105)

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้หนีภัยฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.2 เข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ เนื่องจาก มีความสนใจ อยากเรียนรู้ เหตุผลรองลงมา คือ เพื่อเพื่อนำมาใช้ระหว่างอยู่ในพื้นที่ฯ ร้อยละ 23.8 อันดับสาม เข้าเรียนเพราะสามารถทำเป็นอาชีพหาเงินได้ ร้อยละ 17.1 นอกจากนี้ก็มีสาเหตุมาจากผู้หนีภัยฯมีพื้นฐานอยู่บ้าง จึงเรียนเพิ่มเติม ร้อยละ 9.5 ส่วนเหตุผลเพื่อประกอบอาชีพภายหลังไปตั้งถิ่นฐานใหม่ สำหรับการตั้งถิ่นฐานในอนาคตมีเพียง ร้อยละ 7.6 และอีกร้อยละ 5.7 เข้าร่วมโครงการฯ จากสาเหตุจากมีเวลาว่างเหลือมาก จึงเรียนเพื่อแก้เบื้อ

สำหรับความคาดหวังของผู้หนีภัยฯ ก่อนที่เข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพที่จะนำความรู้ และทักษะที่ได้ไปประกอบอาชีพหารายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 59 ราย หรือร้อยละ 56.2 คาดหวังว่าจะนำไปสร้างรายได้ ส่วนร้อยละ 43.8 ไม่ได้คาดหวังว่าจะนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพหารายได้ เพียงแต่เรียนไปก่อนเท่านั้น

เมื่อสำเร็จจาก โครงการฯแล้ว กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง คือ ร้อยละ 87.7 ได้นำเอาวิชา และ ทักษะที่ได้จากการอบรม ไปใช้ประโยชน์ แบ่งเป็นผู้หนีภัยฯที่นำไปใช้ทำเป็นอาชีพหารายได้ มีร้อยละ 45.7 ส่วนร้อยละ 42.0 นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้หนีภัยฯที่เลขนำความรู้และทักษะไปทำ เป็นอาชีพหารายได้ แต่ตอนนี้ไม่ได้ทำแล้ว มีร้อยละ 5.7 แต่ก็มีผู้หนีภัยฯจำนวนหนึ่งคือร้อยละ 6.7 ไม่เคยได้ใช้ความรู้และทักษะเลย

สำหรับผู้หนีภัยฯ จำนวน 62 รายที่ไม่ได้นำความรู้ที่อบรมไปประกอบเป็นอาชีพ ร้อยละ 25.8 ให้เหตุผลว่า ไม่มีคนจ้าง ไม่มีลูกค้า รองลงมาคือ ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ วัสดุคิบ ร้อยละ 22.6 สาเหตุอันดับ สาม คือความรู้หรือทักษะของผู้หนีภัยฯ ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปประกอบเป็นอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 17.7 ส่วนร้อยละ 12.9 ไม่มีพื้นที่ในการกระทำกิจกรรม และ เหตุผลเพราะไม่มีเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ในขณะที่เหตุผลที่ผู้หนีภัยฯ ไม่สนใจที่จะทำเอง มีร้อยละ 3.2 เหตุผลด้านสุขภาพ คิดเป็น ร้อยละ 1.6 และเหตุผลอื่นๆอีก ร้อยละ 4.8

ประเด็นเกี่ยวกับรายได้ของผู้หนีภัยฯ ที่เกิดจากความรู้และทักษะที่ได้รับ ผู้หนีภัยฯ ที่สำเร็จการ ส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพจาก โครงการฯ แล้ว กลุ่มตัวอย่างจำนวน 43 ราย มีรายได้อยู่ระหว่าง 1- 299 บาทต่อเดือน ร้อยละ 35.5 ส่วนผู้ที่นำความรู้ไปประกอบอาชีพแล้วมีรายได้ระหว่าง 300 - 999 บาท คิด เป็นร้อยละ 44.5 และร้อยละ 20 มีรายได้มากกว่า 1, 000 บาท ต่อเดือน

สำหรับความเพียงพอของรายได้ของผู้หนีภัยฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.9 มีรายได้ไม่ เพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว เพราะมีภาระค่าใช้จ่ายมาก ส่วนผู้ที่มีรายได้พอเพียงต่อภาระค่าใช้จ่าย ของครอบครัวมีร้อยละ 14.3 และมีเพียงร้อยละ 2.9 ที่ครอบครัวสามารถหาเงินได้จนมีเหลือเก็บ

เมื่อสอบถามถึงความช่วยเหลือที่ผู้หนีภัยฯต้องการ ในด้านการประกอบอาชีพ จะเห็นว่ากลุ่ม ตัวอย่างที่ต้องการอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมา ร้อยละ 14.3 ต้องการพื้นที่ให้ทำกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพทางเกษตรกรรม อันดับสามต้องการหางานให้ทำ เช่น

งานด้านปีกและเย็บตัดเสื้อเพราะผู้หนึ่งก็ฯ นั้นมีทักษะสามารถทำงานได้ดี แต่ไม่มีคนจ้างหรือไม่มีลูกค้า หากหางานมาให้ทำ ก็จะสามารถทำได้ ส่วนร้อยละ 7.6 ต้องการเงินทุนสำหรับริเริ่มทำกิจกรรมทางอาชีพ เนื่องจากจำเป็นต้องใช้เงินในการลงทุนก่อน แต่ก็มีผู้หนึ่งก็ฯ จำนวนหนึ่ง ร้อยละ 7.6 ไม่ต้องการความช่วยเหลืออะไร

สำหรับความคิดเห็นของผู้หนึ่งก็ฯ ที่มีต่อ โครงการส่งเสริมทักษะและ ฝึกอาชีพ หลังจาก ที่สำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแล้ว นำเสนอในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 อัตราร้อยละของความคิดเห็นของผู้หนึ่งก็ฯ ที่มีต่อโครงการส่งเสริมทักษะ และฝึกอาชีพ

ข้อมูล	ร้อยละ
การประชาสัมพันธ์การอบรมมีความเหมาะสม	
ใช่	26.7
ไม่ใช่	73.3
รวม	100.0 (105)
ระบบการสมัครเข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม	
ใช่	87.6
ไม่ใช่	12.4
รวม	100.0 (105)
มีสาขาสำหรับจะให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัด	
ใช่	68.6
ไม่ใช่	31.4
รวม	100.0 (105)
บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจ	
ใช่	86.7
ไม่ใช่	13.3
รวม	100.0 (105)
จำนวนผู้เรียนเหมาะสมกับจำนวนครูฝึก	
ใช่	73.3
ไม่ใช่	26.7
รวม	100.0 (105)

(ต่อ)

ตารางที่ 7 อัตราร้อยละของความคิดเห็นของผู้หนักษ์ฯที่มีต่อโครงการส่งเสริมทักษะ และฝึกอาชีพ

ข้อมูล	ร้อยละ
อุปกรณ์และเครื่องมือในการสอนเพียงพอต่อผู้เรียน	
ใช่	57.1
ไม่ใช่	42.9
รวม	100.0 (105)
ความพึงพอใจต่อการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ	
พึงพอใจมาก	26.7
พึงพอใจ	35.2
เฉยๆ	35.2
ไม่พึงพอใจ	2.9
รวม	100.0 (105)

จากตารางที่ 7 จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง(ร้อยละ 73.3) เห็นว่าการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพมีความเหมาะสม และร้อยละ 26.7 เห็นว่าการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพยังไม่มีความเหมาะสม

ประเด็นที่สอง เกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ สำหรับความคิดเห็นของผู้หนักษ์ต่อระบบการสมัครเข้าร่วม โครงการ พบว่า ส่วนมากถึงร้อยละ 87.6 เห็นว่าระบบการสมัครเข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม ในขณะที่ ร้อยละ 12.4 เห็นว่าระบบการสมัครเข้าร่วมโครงการยังไม่มีความเหมาะสม

สำหรับสาขาที่เปิดสอนในโครงการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ เมื่อถามถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสาขาที่เปิดสอนในโครงการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ มีสาขาสำหรับจะให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัดของผู้เรียนหรือไม่ กลุ่มตัวอย่าง 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.6 เห็นว่าโครงการฯมีสาขาให้ผู้หนักษ์ฯเลือกเรียนได้ตามถนัดแล้ว ส่วนอีกร้อยละ 31.4 เห็นว่าโครงการฯ ยังไม่มีสาขาหลากหลายพอที่จะให้ผู้หนักษ์ฯเลือกเรียน ได้ตามความถนัด

ด้านบรรยากาศในห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.7) มีความคิดเห็นว่าบรรยากาศการเรียนการสอนของโครงการฯที่เคยเข้าร่วมเป็นบรรยากาศที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และร้อยละ 13.3 เห็นว่าบรรยากาศในการเรียนการสอน ไม่น่าสนใจที่จะเรียน

สำหรับประเด็นจำนวนผู้เรียนต่อจำนวนครูผู้สอน จากการสอบถามข้อมูลผู้เรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 73.3 มีความคิดเห็นว่าจำนวนครูมีความเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน ในขณะที่ร้อยละ 26.7 เห็นว่าจำนวนครูไม่เหมาะสมต่อจำนวนผู้เรียน

ประเด็นสุดท้าย คือ ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือในการสอนต่อจำนวนผู้เรียนนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ ความเพียงพอของอุปกรณ์และเครื่องมือในการสอนต่อจำนวนผู้เรียน ร้อยละ 57.1 เห็นว่าโครงการฯ มีอุปกรณ์ในการฝึกสอนเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ส่วนร้อยละ 42.9 เห็นว่าโครงการฯ มีอุปกรณ์ในการฝึกสอนไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น จึงได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างถึง ความพึงพอใจต่อของผู้นักฯที่มีต่อโครงการฯ โดยระดับของความพึงพอใจต่อของผู้นักฯที่เข้าร่วมโครงการฯ ในกลุ่มตัวอย่าง 105 ราย มีระดับความพึงพอใจร้อยละ 35.2 ซึ่งเท่ากับระดับความพึงพอใจเฉยๆ ส่วนระดับความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 26.7 และมีร้อยละ 2.9 ที่รู้สึกไม่พึงพอใจต่อโครงการฯ ที่เคยเข้าร่วม

สำหรับการวางแผนในอนาคตของผู้นักฯ ที่สำเร็จจากโครงการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ และการที่จะนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปใช้ในอนาคตนำเสนอข้อมูลในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 อัตราร้อยละของการวางแผนในอนาคตของผู้นักฯ

ข้อมูล	ร้อยละ
สถานะของการหนีภัยฯ	
MLA	46.7
PAB	53.3
รวม	100.0 (105)
การวางแผนเริ่มต้นชีวิตใหม่ภายนอกพื้นที่พักพิงฯ	
วางแผนแล้ว	76.2
ยังไม่ได้วางแผน	23.8
รวม	100.0 (105)

(ต่อ)

ตารางที่ 8 อัตราร้อยละของการวางแผนในอนาคตของผู้หนีภัยฯ

ข้อมูล	ร้อยละ
การวางแผนในอนาคต	
ไปประเทศที่สาม	81.5
กลับประเทศพม่า	9.9
อยู่ในประเทศไทย	8.6
รวม	100.0 (80)
ได้สมัครไปประเทศที่สามหรือยัง	
สมัคร	53.0
ยังไม่ได้สมัคร	47.0
รวม	100.0 (66)
เหตุผลที่ยังไม่ได้วางแผนอนาคต	
ขึ้นอยู่กับผู้ปกครอง	40.0
อยู่ที่นี้จนกว่าทางการจะไม่ให้อยู่	40.0
รอคู่สถานการณ์ในประเทศพม่าก่อน	20.0
รวม	100.0 (25)
การวางแผนการทำงานในอนาคต	
ประกอบอาชีพที่ได้รับการอบรมมา	61.0
ประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับการอบรมมา	16.2
ยังไม่ทราบ	22.9
รวม	100.0 (105)
สามารถนำไปความรู้ที่ได้จากการอบรมประกอบอาชีพ	
ภายนอกศูนย์ได้หรือไม่	
ได้	78.1
ไม่ได้	3.8
ไม่แน่ใจ	18.1
รวม	100.0 (105)
ถ้าคิดว่าทำได้ จะสามารถทำได้คนเดียวเองได้หรือไม่	
ได้ดี	87.1
ไม่ได้	1.0
ไม่แน่ใจ	13.3
รวม	100.0 (82)

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 86 คน คิดเป็น ร้อยละ 81.9 มีสถานะ MLA (ได้รับการลงทะเบียนแล้ว) และผู้หนีภัยที่มีสถานะเป็น PAB (ยังไม่ได้รับการลงทะเบียน) คิดเป็นร้อยละ 18.1 สำหรับการวางแผน หรือ เตรียมตัวเพื่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 76.2) ได้คิดวางแผนหรือเตรียมตัวแล้ว และ ส่วนอีกร้อยละ 23.8 ยังไม่ได้วางแผน หรือเตรียมตัวเพื่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่ภายนอกพื้นที่พักพิงฯ

เมื่อสอบถามต่อ ว่าหากวางแผนแล้ว ท่านวางแผนว่าจะไปไหน ในอนาคต ผู้หนีภัยฯ กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.5) วางแผนว่าจะ ไปประเทศที่สาม ส่วนผู้ที่มีวางแผนจะกลับไปประเทศ พม่ามีร้อยละ 9.9 และมีร้อยละ 8.6 ที่วางแผนว่าจะอยู่ในประเทศไทยต่อ

สำหรับผู้ที่จะวางแผนจะไปประเทศที่สามนั้น เมื่อสอบถามผู้ที่ตัดสินใจจะไปตั้งถิ่นฐานใหม่ใน ประเทศที่สาม ว่า ได้สมัครแล้วหรือยัง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.0 สมัครแล้ว และร้อยละ 47.0 ยังไม่ได้ สมัครเนื่องจากต้องรอเวลาที่เปิดรับสมัครอีกครั้ง

สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้วางแผนชีวิตในอนาคต เมื่อสอบถามว่า เพราะเหตุใดจึงยังไม่ได้วางแผน พบว่าร้อยละ 40 จะอยู่ในพื้นที่ฯ ค่อนข้างกว่าทางการจะไม่ให้อยู่ในพื้นที่ฯ แล้วจึงจะคิดว่าจะวางแผน ส่วนอีกร้อยละ 40 ให้เหตุผลว่าขึ้นอยู่กับผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองไปที่ใดตนเองก็จะต้องไปด้วย และอีก ร้อยละ 20 จะขอรอคุณสมบัติ ในประเทศพม่าก่อน แล้วค่อยคิดตัดสินใจวางแผนชีวิตในอนาคต

สำหรับการวางแผนด้านการประกอบอาชีพ ในอนาคตของผู้หนีภัยฯ เมื่อออกไปตั้งถิ่นฐาน ใหม่ภายนอกพื้นที่พักพิงฯแล้ว มากกว่าครึ่ง(ร้อยละ 61.0) คิดวางแผนว่าจะประกอบอาชีพที่ได้รับการ อบรมมาจากโครงการฯ และ กลุ่มตัวอย่างที่จะประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับการอบรมมา มีร้อยละ 16.2 ส่วนอีกร้อยละ 22.9 ยังไม่ทราบว่า จะทำอาชีพอะไรเมื่อออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่ภายนอก พื้นที่พักพิงฯแล้ว

เมื่อถามถึงความมั่นใจในความสามารถในการนำทักษะไปประกอบอาชีพ หลังจากออกไป ตั้งถิ่นฐานภายนอกพื้นที่พักพิงฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.1 เชื่อมั่นว่าคนจะสามารถนำทักษะไปประกอบ อาชีพได้ และ ร้อยละ 3.8 คิดว่าคงจะไม่สามารถนำทักษะไปประกอบอาชีพได้ และร้อยละ 18.1 ยังไม่ แน่ใจว่าจะทำได้ สำหรับความเชื่อมั่นของผู้หนีภัยฯซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 82 คน ที่คิดสามารถใน

การนำทักษะไปประกอบอาชีพ ภายนอกพื้นที่พักพิงฯ ได้ เมื่อถามว่าจะทำได้หรือไม่ ผู้หนีภัยฯ ร้อยละ 81.7 เชื่อมั่นว่าจะทำได้ดี ส่วนร้อยละ 13.3 มีความไม่แน่ใจว่าจะสามารถทำได้ดี และร้อยละ 1 คิดว่าทำไม่ได้ไม่แน่ใจเมื่อต้องนำเอาความรู้และทักษะไปหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว

กล่าวโดยสรุปจากการสำรวจในเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือและการดูแล เติริมความพร้อมแก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบ พบว่า ปัจจัยสำหรับการดำรงชีวิตเช่น อาหาร ที่พักอาศัย การสาธารณสุขผู้หนีภัยได้รับการช่วยเหลืออย่างดี แต่การฟื้นฟูสภาพจิตใจ การวางแผนครอบครัว การจัดหาเงินสำหรับค้ำจุน รวมถึงการให้ข้อมูลและคำแนะนำในการไปตั้งถิ่นฐานใหม่ ผู้หนีภัยจากการสู้รบยังไม่ค่อยได้รับการดูแลเท่าที่ควร สำหรับด้านการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ สาเหตุที่ผู้หนีภัยจากการสู้รบเข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ส่วนใหญ่มีความสนใจและอยากเรียนรู้ หลังจากฝึกอบรมเสร็จแล้วผู้หนีภัยจากการสู้รบได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ ถือว่าไม่เป็น การสูญเสียเปล่าของ โครงการ การนำความรู้และทักษะไปใช้มีทั้งการใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปประกอบอาชีพ และการประกอบอาชีพก็สามารถสร้างรายได้อยู่ในระหว่าง 300- 999 บาท สาเหตุที่ไม่ได้นำความรู้และทักษะไปใช้เนื่องจากขาดปัจจัยในการประกอบอาชีพ เช่น ทุน ที่ดิน วัสดุอุปกรณ์ ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับข้อห้ามการประกอบอาชีพภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวของน โขบายของรัฐบาลไทย ส่วนความช่วยเหลือที่ผู้หนีภัยจากการสู้รบส่วนใหญ่ อยากได้รับ คือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพนั่นก็คือ ทุน ที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ ความคิดเห็นต่อ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ผู้หนีภัยจากการสู้รบส่วนใหญ่เห็นว่า โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพมีความเหมาะสมคืออยู่แล้ว ทั้งด้านความหลากหลายของสาขาที่เปิดสอน จำนวนผู้เรียนพอเหมาะกับจำนวนครู ความพอเพียงของวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน แต่ผู้หนีภัยจากการสู้รบเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ โครงการยังขาดความเหมาะสม ต้องแก้ไข และประเด็นสุดท้ายคือการวางแผนในอนาคตของผู้หนีภัยจากการสู้รบ ส่วนใหญ่ วางแผนแล้วว่าตนเองและครอบครัวจะไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ใด โดยที่ส่วนใหญ่อยากไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม และเมื่อต้องดำรงชีวิตภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราว ผู้หนีภัยจากการสู้รบส่วนใหญ่วางแผนแล้วว่าจะประกอบอาชีพที่ได้รับการอบรมมา และมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้ดี

5.2 ผลการศึกษาจากกรณีศึกษา

การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยมีแนวคำถาม จำนวนทั้งสิ้น 14 คน จากทั้งหมด 7 สาขาอาชีพ สาขาละ 2 คน โดยวิธีการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) จากกลุ่มที่สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามในขั้นแรก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มประชากรที่ประสบความสำเร็จในการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์โดยการประกอบอาชีพภายในพื้นที่พักพิงฯ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาหาปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของผู้หนีภัยฯ เพื่อประโยชน์ในการขยายโครงการฯ ให้กว้างขวางต่อไป วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อทราบข้อมูลโดยละเอียดของผู้หนีภัยฯ เกี่ยวกับ ประวัติชีวิต ความคาดหวังและความต้องการก่อนที่จะเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ การนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์ด้วยการประกอบอาชีพสร้างรายได้ปัจจัยที่เกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ ความคาดหวังต่อชีวิตในอนาคตของผู้หนีภัยฯ และความสามารถในการพึ่งตนเองได้ในด้านรายได้ เป็นต้น ผลจากการศึกษา พบว่า

กรณีศึกษาที่ 1 คือพอ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

คือพอเป็นผู้หญิง ผิวขาว รูปร่างสันทัด ขณะที่สัมภาษณ์อายุ 23 ปี จบการศึกษาสูงสุดชั้น 5 ในประเทศพม่า ครอบครัวของคือพอเป็นเชื้อชาติกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาพุทธ ครอบครัวของคือพออพยพมาจากหมู่บ้านแซมมา เมืองแลนบวย สาเหตุที่อพยพหนีภัยเข้ามาเนื่องจากพ่อแม่ของคือพอถูกบังคับใช้แรงงานจากทหารพม่า (Forced labor) ทำให้ครอบครัวของคือพอมีความหวาดกลัวทหารพม่ามาก จึงจำเป็นต้องทิ้งถิ่นฐานและอพยพตามเพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกัน เข้ามาในประเทศไทย เดิมทำนา ทำไร่ อยู่แม่หละ มา 6 ปี โดยเข้ามาเมื่ออายุ 17 ปี ปัจจุบันคือพอแต่งงานและมีครอบครัวแล้ว โดยสามีของคือพออายุ 25 ปี ทั้งคู่แต่งงานกันภายหลังจากเข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ และมีบุตรชายอายุ 4 ขวบ คือพอเองไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไรในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

คือพอสำเร็จจากโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ หลักสูตรการปักผ้าโดยเรียน ปักผ้า 2 หลักสูตรคือการปักผ้าเบื้องต้นและการปักผ้าขั้นกลาง ระยะเวลาอบรมหลักสูตรละ 3 เดือนรวมเป็นเวลา 6 เดือน โดยหลักสูตรแรก เรียนเมื่อเดือน มีนาคม – พฤษภาคม 2548 ที่หลักสูตรที่สองอบรมเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2549 ถึงเดือนเมษายน 2549 หลักสูตรคือพอได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปัก 4 ประเภท ได้แก่ ปลอก

หมอน การถักกระเป๋าดู การปักชายผ้า และการปักครอสติส สาเหตุที่คือพอสนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ หลักสูตรการปักผ้าเนื่องจากต้องการนำความรู้และทักษะไปเป็นอาชีพหารายได้ โดยคือพอบอกว่า “ก็คิดเหมือนกันว่าถ้าหากปักผ้าได้แล้วอาจจะหาเงินได้เหมือนกัน” โดยคือพอได้ถามความคิดเห็นของสามีก่อนเรียน และสามีของคือพอก็กังไม่ไหวว่าจะอะไรจึงได้เรียน เพราะถ้าหากสามีไม่อนุญาตให้เรียน คือพอก็กังไม่ไหวเรียน หลังจากที่คือพอเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ หลักสูตรการปักผ้า คือพอมิทักษะในการปักผ้าในระดับที่พอที่จะทำเป็นอาชีพได้ และมีคือพอได้ซ่อมและทำการปักเป็นประจำ เนื่องจากมีความตั้งใจเรียนและเมื่อไม่เข้าใจขั้นตอนนี้ใครก็จะกลับสอบถามจากครูผู้สอน

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

หลังจากที่คือพอเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรการปักผ้าแล้ว คือพอได้ใช้ความรู้และทักษะนั้น ไปประกอบอาชีพ โดยคือพอรับจ้างปักผ้า โดยงานปักของคือพอมิเป็นประจำ โดยเฉลี่ยแล้ว 2 วันก็มีลูกค้ามาให้ปักหนึ่งครั้ง โดยลูกค้าจะมาติดต่อคือพอเอง ซึ่งลูกค้าจะเป็นคนที่รู้จักกันภายในพื้นที่พักพิงที่มีที่ตั้งของบ้านอยู่ไม่ห่างจากกันมาก เนื่องจากการเล่าสู่กันฟังแบบปากต่อปาก คือพอบอกว่า “ลูกค้าก็คนภายในแคว้นนี่ละ พวกี้จะรู้ว่าเราไปเรียนปักผ้ามาแล้วปักผ้าเป็น เขาก็มาจ้างให้เราปักผ้าให้” เนื่องจากฝีมือการปักของคือพอที่มีความละเอียดและสวยงาม ทำให้ลูกค้าประทับใจในการปักผ้าของคือพอ ประกอบกับคือพอมีความสามารถในการปักผ้าเป็นอย่างมาก โดยสามารถปักเป็นหมอนทุกอย่าง ทำให้คือพอมีรายได้เข้ามาตลอด โดยก่อนเรียน คาดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ คิดไว้ว่าน่าจะได้ 200 บาทต่อเดือน และเมื่อนำความรู้และทักษะมาใช้ทำเป็นอาชีพทำให้คือพอมีรายได้โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 200 -300 บาทต่อเดือนหลังจากหักค่าด้าย ค่าไหม ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ในการปักผ้าสามารถหาซื้อได้ที่ร้านค้า หรือร้านขายผ้า ภายในตลาดพื้นที่พักพิงฯ ซึ่งมีทุกแบบ ทุกสี โดยคือพอบอกว่า “ถ้าเราอยากได้ไหมหรือด้าย แบบไหน สีไหนก็บอกเขา แล้วเขาจะส่งมาจากพ่อค้าในแม่สอด แต่ต้องสั่งล่วงหน้านะ สักอาทิตย์สองอาทิตย์” รายได้หลังหักค่าด้าย ค่าไหม แทบจะไม่ได้กำไรอะไร ตัวอย่างเช่น การถักกระเป๋าดูไหมพรม ต้นทุนของค่าไหมพรมประมาณ 100 บาท แต่เมื่อขายได้ราคาของกระเป๋าดูจะอยู่ที่ 180 -200 บาท โดยที่กระเป๋าดูหนึ่งใบจะใช้เวลาทำประมาณ 1 อาทิตย์ จากรายได้เฉลี่ยของคือพอประมาณ 200 -300 บาท เมื่อรวมกับรายได้ของสามีที่ทำงานรับจ้างด้วย แต่ก็มีรายได้ไม่แน่นอน เช่นการออกไปรับจ้างสร้างบ้านจะได้วันละ 80 บาท เป็นต้น รายได้ทั้งสองคนไม่เพียงพอใน

ครอบครัว ทำให้ต้องระมัดระวังในการใช้เงิน แต่ก็ไม่มีเงินเก็บ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนได้รับการอบรม ฐานะทางบ้านของคือพ่อก็ดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับปัญหาในการทำงานคือพ่อก็ไม่มีปัญหาในการทำงาน เพียงแต่อยากให้มีร้านจำหน่ายสินค้า เพื่อวางขาย ก็จะทำให้ผู้ที่ผ่านการอบรมแล้วสามารถนำสินค้าที่ผลิตได้มาฝากวางขายได้อีกช่องทางหนึ่ง

การวางแผนในอนาคต

ปัจจุบันคือพ่อกับครอบครัวมีสถานะผู้หนีภัยแบบรอการลงทะเบียน(PAB) คือพ่อยังไม่ได้วางแผนอนาคตไว้ว่าจะไปอยู่ที่ใด เพราะยังไม่ได้คิดในขณะนี้ แต่ความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพการปักผ้าภายนอกพื้นที่พักพิงฯ ได้ และคือพ่อก็คิดว่าจะทำให้เงินสามารถเลี้ยงตัวเองได้

กรณีศึกษาที่ 2 มะจินดา (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

มะจินดาเป็นผู้หญิง ศิวขาว รูปร่างสูงโปร่ง ขณะที่ยังมีอายุน้อย 19 ปี จบการศึกษาสูงสุดชั้น 8 ในประเทศพม่า แต่มีความคิดที่อยากจะทำอาชีพค้าขาย ครอบครัวของมะจินดามีเชื้อชาติพม่า ที่นับถือศาสนาพุทธ ปัจจุบันมะจินดาเป็นโสด สมาชิกในครอบครัวของมะจินดาประกอบด้วยสมาชิก 5 คน ได้แก่ พ่อ แม่ พี่สาวอายุ 22 ปีและน้องสาวอายุ 15 ปีและมะจินดา มี 2 คนที่มีรายได้ คือ พ่อ และตัวมะจินดาเอง เดิมสมัยที่อยู่ที่กรุงย่างกุ้ง พ่อแม่มีอาชีพเก็บและขายยาสมุนไพร ครอบครัวของมะจินดาอพยพมาอยู่ในพื้นที่ฯ ได้ 2 ปีแล้ว สาเหตุที่ครอบครัวของมะจินดาอพยพเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในประเทศพม่ามีความอึดอัด ทำมาหากินลำบาก และพ่อแม่บอกว่าเคยได้ยินว่าถ้าหากมาอยู่ประเทศไทยแล้วจะสามารถทำมาหากินได้ดีกว่า จึงได้อพยพเข้ามา ในตอนแรกก็ยังไม่รู้ว่าจะไปปักหลักที่ใด แต่ขณะที่เดินทางอพยพเจอกลุ่มคนที่แม่หละ จึงติดตามขบวนมาด้วย ขณะที่อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ มะจินดา ไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไร ในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

มะจิดาเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรการปักผ้าเป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยเริ่มอบรมตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ถึง เดือนมิถุนายน 2548 สาเหตุที่มะจิดาเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพเพราะ สามารถทำเป็นอาชีพหาเงินได้ หลังจากจบจาก โครงการฯ มะจิดาคิดว่าระดับความรู้และทักษะของตนเองอยู่ในขั้นที่สามารถทำมาหากินได้ โดยมะจิดาได้ฝึกซ้อมการปักผ้าบ่อยๆ เมื่อไม่เข้าใจหรือทำไม่ได้ก็กลับไปทบทวนความรู้ให้กับครูผู้สอนเนื่องจากบ้านอยู่ใกล้กัน ถึงแม้ว่า มะจิดาซึ่งเป็นพม่า และฟังภาษาคะเหรียงไม่ได้ ก็ไม่มีปัญหาเพราะครูผู้สอนสามารถพูดภาษาพม่าได้ จากระยะเวลา 2 เดือนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ มะจิดาประทับใจในชั้นเรียนมาก แต่อยากให้สอนนานและละเอียดมากกว่านี้ เพราะคิดว่าสั้นเกินไป ทำให้เรียนได้ไม่ละเอียดเท่าที่ควร และมะจิดาอยากจะเรียนวิชาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า และการเลี้ยงสัตว์ เพิ่มเติมในอนาคต

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนที่มะจิดาจะเรียน มะจิดาคิดถึงอนาคตที่จะเอาไปเป็นอาชีพหารายได้ แต่ไม่ได้คิดว่าจะต้องได้เท่าใด โดยมะจิดาคาดว่าน่าจะมีรายได้บ้างจากการปักผ้า มะจิดาบอกว่า “เห็นคนอื่นที่เขาไปเรียนแล้วเขาสามารถปักได้เงิน ก็เลยอยากทำได้บ้าง” เมื่อผ่านการอบรมแล้วมะจิดาได้นำเอาความรู้ไปสร้างรายได้โดยการปักผ้ารับจ้าง เช่นการปักลายดอกไม้บนเสื้อ ปักปลอกหมอน และผ้าเช็ดหน้า ราคาของสินค้าที่ปัก เช่น ปักปลอกหมอน 1 คู่จะใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์จึงจะแล้วเสร็จ มีต้นทุนค่าผ้าและค่าด้ายประมาณ 45 บาท และเมื่อปักสำเร็จแล้วจะสามารถขายได้ 150 บาทต่อคู่ เป็นต้น โดยมะจิดาบอกว่า “ไม่กล้าตั้งราคาแพงหรอก เพราะลูกค้าก็ไม่ได้มีเงิน ถ้าเราคิดแพง เขาก็ไปปักกับคนอื่นที่คิดราคาถูกกว่า เพราะลูกค้าที่มาปักปลอกหมอนมีไม่มาก ส่วนใหญ่เขาก็ไปซื้อสำเร็จจากตลาดก็ได้แค่ 20 บาท” ในแต่ละเดือนมะจิดา จะสามารถปักปลอกหมอนได้ประมาณ 4 คู่ ถ้าช่วงไหน ไม่มีลูกค้ามาว่าจ้าง ก็จะปักไว้เพื่อเก็บเอาไว้ขาย หรือบางครั้งก็จะมีคนมาจ้างให้ปักเสื้อ ค่าจ้างที่ได้จากการปักเสื้อประมาณตัวละ 100 -150 บาท ขึ้นกับความยากง่ายของลวดลาย ระยะเวลาที่ปักและปริมาณด้ายที่ใช้ปัก รายได้ที่มะจิดาได้รับจากการปักผ้า โดยเฉลี่ยแล้วจะได้ประมาณเดือนละ 400-500 บาท รายได้ของมะจิดาที่ได้รับ เพียงพอใช้สำหรับในครัวเรือนเมื่อรวมกับรายได้ของพี่สาวของมะจิดาที่สอนพิเศษ โดยได้ค่าจ้างประมาณเดือนละ 300 บาท แต่งานปักของมะจิดาไม่แน่นอนขึ้นกับว่ามีคนมาจ้างให้ปักหรือไม่ ดังนั้น

มะจิดาอยากให้นักเรียนที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือ โดยหาตลาดในการจำหน่ายผลผลิตให้ เนื่องจากคนปักแล้วไม่สามารถจำหน่ายได้โดยมะจิดาบอกว่า “ถ้ารู้จักขนขวายก็จะสามารถเอาตัวรอดได้ คนที่ทำงานปักมีฝีมือดีและมีใจรัก ยังไงก็ไม่อดตาย เพราะสามารถปักผ้าเลี้ยงตัวเองได้”

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหนักของมะจิดาเป็นแบบ PAB หรือแบบรอลงทะเบียน สำหรับอนาคต มะจิดาวางแผนไว้ว่าอยากที่จะไปตั้งถิ่นฐานอีกครั้งในประเทศที่สาม แต่ยังไม่ได้สมัครไปประเทศที่สาม แต่ยังไม่ทราบเหมือนกันว่าเมื่อไปอยู่ประเทศที่สามแล้วจะประกอบอาชีพอะไรแต่มะจิดาจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพการปักผ้าในประเทศที่สามด้วย มะจิดามีความมั่นใจว่าจะสามารถทำอาชีพปักผ้าได้จึงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

กรณีศึกษาที่ 3 ม้านและ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ม้านและเป็นผู้หญิง ชาวเขา รูปร่างค่อนข้างท้วม อายุขณะสัมภาษณ์ 38 ปี จบการศึกษาชั้น 4 จากโรงเรียนในประเทศพม่า ม้านและเป็นชาวกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาคริสต์ โดยม้านและและครอบครัวได้อพยพหนีภัยมาจาก บ้านไซซาโก อ.แดนบวย เมื่อ พ.ศ. 2527 ขณะอายุได้ 16 ปี เนื่องจากทหารพม่าได้บุกหมู่บ้าน และเผาทำลายบ้าน อาชีพเดิมก่อนอพยพเข้ามาบ้านและเคยทำนาข้าว เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอยู่ในพื้นที่พักพิงบ้าน โข โคล แล้วถูกย้ายไปที่พื้นที่พักพิงบ้าน กะมะละ โค และสุดท้ายมาที่พื้นที่พักพิงบ้านแม่หละเมื่อ พ.ศ. 2538 รวมเวลาเข้ามาเมืองไทยได้ 22 ปี ปัจจุบันม้านและแต่งงานแล้ว ครอบครัวของม้านและมีสมาชิกรวม 6 คน ประกอบด้วย สามีอายุ 39 ปี ม้านและและสามีมีบุตร 4 คน ผู้หญิง 3 คน อายุ 20 ปี 19 ปี และ 15 ปี ตามลำดับและบุตรชายคนเล็กอายุ 10 ขวบ และขณะนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงบ้านและไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไรในพื้นที่พักพิง ม้านและเป็นสมาชิกของ Karen Women Organization (KWO) มีหน้าที่ตรวจบัญชี และเป็น รปภ.หญิง ด้วย

การเข้ารับการศึกษาส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

เมื่อ 2 ปีที่แล้ว คือเมื่อ พ.ศ. 2547 ม้านแต่ละได้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้า(Sewing) ซึ่งเป็นหลักสูตรระยะเวลา 3 เดือน โดยเริ่มเรียนเมื่อเดือน กันยายน 2547 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2547 เหตุผลที่ม้านแต่ละที่เข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากตนเองมีพื้นฐานในการเย็บเสื้อผ้าอยู่ก่อนแล้ว ก็แค่เย็บของคนในครอบครัว ซึ่งเพื่อนบ้านซึ่งไปเข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้า รับงานมาเย็บที่บ้าน จึงคิดว่าตนเองน่าจะ ไปเรียนบ้างเพราะเมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็จะสามารถรับงานมาทำได้ ก็จะได้เงินมาจุนเจือครอบครัวได้เช่นกัน ขณะที่สัมภพณ์ม้านแต่ละกำลังจะจบหลักสูตรระดับกลาง และม้านแต่ละวางแผนว่าอยากจะเรียนหลักสูตรขั้นสูงกว่าต่อ แต่หลังจากสำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพม้านแต่ละก็ไม่ได้สอนความรู้ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้าต่อให้ใครต่อ ส่วนลูกสาวของม้านแต่ละเองก็ไม่สนใจที่จะเรียนการตัดเย็บเสื้อผ้า

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์ การพึ่งตนเองได้ในเรื่องราวได้

หลังจากที่ม้านแต่ละสำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าแล้ว เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2547 ม้านแต่ละก็เริ่มทำงานการตัดเย็บเสื้อผ้ากับ KWO สาเหตุที่ม้านแต่ละได้เข้ามาทำงานร่วมกับ KWO เนื่องจากอาจารย์ที่เป็นครูสอนใน โครงการฯและ เป็นเพื่อนบ้านของม้านแต่ละเห็นความสามารถและได้ชักชวนให้เข้ามาทำงานร่วมกับ KWO ซึ่งมีคนเย็บผ้าลักษณะเดียวกับม้านแต่ละประมาณ 8 คน โดยม้านแต่ละต้องไปใช้จักรเย็บผ้าของ KWO เนื่องจากม้านแต่ละไม่มีจักรเย็บผ้าส่วนตัว ประเภทของการรับงานของ KWO ตัวอย่างเช่น เสื้อนักเรียน เสื้อกันหนาว ที่มีองค์กรพัฒนาเอกชน จ้างให้ KWO ตัดเย็บเพื่อแจกจ่ายให้แก่สมาชิกของพื้นที่พักพิงฯ ตัวอย่างเช่น การเย็บเสื้อจะได้ตัวละ 18 บาท กางเกงตัวละ 5 บาท และเย็บผ้าถุงสำเร็จ 10 บาท เป็นต้น รายได้ขึ้นกับปริมาณงานที่ตัดเย็บ ได้และโครงการจัดสรรที่ได้รับ ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ม้านแต่ละคิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ โดยคิดไว้ว่าน่าจะสามารสรสร้างรายได้ประมาณ 500 บาทต่อเดือน แต่พอเมื่ออบรมสำเร็จ และได้ใช้ความรู้และทักษะทำเป็นอาชีพหารายได้โดยการเย็บผ้าของ KWO ทำให้ม้านแต่ละมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยประมาณ 500 บาทต่อเดือนซึ่งถือเป็นรายได้หลักของครอบครัว เมื่อรวมกับรายได้ของสามีไปรับจ้างภายนอกพื้นที่พักพิงฯบ้างบางครั้ง แต่บางทีก็ไม่พอใช้ เพราะมีลูกเยอะมีการใช้จ่ายเยอะ ทำให้ไม่มีเงินเหลือพอสำหรับการออมทรัพย์ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว เมื่อก่อนไม่มีเงินเลย แต่เมื่อ

เย็บผ้าแล้ว ก็ฐานะของครอบครัวก็พอมีอยู่มีกิน ดีขึ้นพร้อมทั้งได้ทำงานพร้อมๆกับการได้อยู่กับครอบครัว เพราะเป็นการทำงานแค่ในช่วงกลางวันเท่านั้น ไม่ต้องออกไปรับจ้างภายนอกพื้นที่พักพิงฯ

ปัญหาของมีนแกะในการทำงานคือ เนื่องจากถึงแม้จะมีประสบการณ์ในการตัดเย็บนานพอสมควร แต่ก็เย็บแค่รูปแบบเดิมๆ ทำให้เมื่อมีลูกค้ามาจ้างให้มีนแกะตัดเย็บเสื้อผ้าให้ ถ้าเป็นรูปแบบใหม่ๆ มีนแกะก็จะไม่สามารถตัดได้ แต่ถ้ามีตัวอย่างงานมาให้ดู มีนแกะก็จะสามารถทำได้ ซึ่งมีนแกะต้องไปใช้จักรเย็บผ้าของ KWO ในการทำงานนอกด้วยเช่นกัน เนื่องจากลูกค้าที่มาจ้างตัดต้องการให้เย็บด้วยจักรเย็บผ้า มากกว่าที่จะเป็นการตัดเย็บโดยใช้มือเย็บ ดังนั้นผู้หนีภัยที่สำเร็จจากโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าแล้ว หากไม่มีจักรเย็บผ้าเป็นของตัวเองแล้ว ก็ยากที่จะรับงานตัดเย็บเสื้อผ้าได้ จึงทำได้เพียงเย็บเสื้อผ้า ปลอกหมอน ไซ้ในครัวเรือน ได้เท่านั้น สำหรับความต้องการของมีนแกะที่อยากให้ช่วยเหลือ มีนแกะบอกกับเราว่า “อยากให้หาลูกค้าให้ หรือหางานมาให้ทำสม่ำเสมอตลอด เพราะถ้ามีงานเข้ามาก็ทำได้อยู่แล้ว ไม่อยากอยู่ว่างๆ”

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหนีภัยของมีนแกะและครอบครัวเป็นแบบ MLA หรือแบบลงทะเบียนแล้ว สำหรับอนาคต มีนแกะวางแผนไว้ว่าอยากที่จะอยู่ในพื้นที่พักพิงฯต่อไป หรือถ้าเป็นไปได้ก็จะอยู่ประเทศไทย นอกพื้นที่พักพิงฯ โดยมีนแกะบอกว่า “ฉันไม่ได้สมัครไปประเทศที่สาม เพราะคิดเมืองไทยไปแล้ว อยู่มาตั้งแต่เด็ก” โดยมีนแกะมั่นใจว่าจะนำความรู้ด้านการตัดเย็บผ้าสามารถนำไปประกอบอาชีพภายนอกพื้นที่พักพิงฯ ได้และหากต้องออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่ภายนอกพื้นที่พักพิงฯแล้ว มีนแกะจะนำความรู้และทักษะที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ไปประกอบอาชีพต่อ มีนแกะมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้จึงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

กรณีศึกษาที่ 4 กลอจี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

กลอจีเป็นผู้หญิง อายุขณะสัมภาษณ์ 34 ปี เป็นกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ การศึกษาของกลอจี จบการศึกษาระดับชั้น 6 อาชีพเดิมของกลอจีก่อนที่จะอพยพเข้ามาในประเทศไทย คือ อาชีพทำ

ไร่ข้าว เมื่อ 11 ปีที่แล้ว ขณะที่กลองจีอายุได้ 33 ปี กลองจีและครอบครัวอพยพหนีภัยมาจาก อำเภอท่า
กลอดิ จังหวัดพะเยา เนื่องจากหนีภัยจากทหารพม่าที่เข้าเผาหมู่บ้านและขูดรีดผลผลิตจากครอบครัวของ
คน สามีจึงได้อพยพหนีภัยเข้ามาในประเทศไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่า ปัจจุบันกลองจีสมรสแล้ว ตั้งแคอยู่ที่
ที่ประเทศพม่า สามีอายุ 38 ปี มีบุตรธิดาคือด้วยกัน 3 คน คนโตและคนรองเป็นผู้หญิง อายุ 14 และ 12 ปี
ตามลำดับและ ลูกคนสุดท้องเป็นผู้ชายอายุ 9 ปี รวมสมาชิกในครอบครัว 5 คน โดยบุตรทั้งสามกำลัง
ศึกษาในโรงเรียน ขณะที่กลองจีอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละ กลองจีมีหน้าที่เป็นกรรมการประจำ
พื้นที่ (Zone Committee) ในด้านสุขภาพของคนในพื้นที่รับผิดชอบ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

กลองจีเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรการตัดเย็บเสื้อผ้ามาแล้ว 2 หลักสูตรทั้ง
หลักสูตรเบื้องต้น และหลักสูตรขั้นกลาง ระยะเวลาหลักสูตรละ 3 เดือนรวมเป็นเวลาทั้งหมด 6 เดือน
สาเหตุที่กลองจีเข้าร่วม โครงการการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพเพราะต้องการมีรายได้เพื่อจุนเจือ
ครอบครัว เนื่องจากครอบครัวมีความยากจนมากและมีปัญหาเรื่องขาดแคลนเงินมาก กลองจีเล่าว่า
“ขนาดลูกไม่สบาย เงินจะซื้อส้มให้ลูกกินยัง ไม่มีเลย ถ้ามีเงินบ้างก็คงมีเงินซื้อให้ลูกได้กินบ้าง”

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการ พึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเรียนกลองจีคิดถึงอนาคตที่จะเอาไปเป็นอาชีพหารายได้ แต่ไม่ได้คิดว่าจะต้องได้เท่าใด
เพราะยังไม่แน่ใจว่าตนเองจะสามารถรับงานได้หรือไม่ แต่หลังจากที่กลองจีเข้ารับการส่งเสริมทักษะ
และฝึกอาชีพหลักสูตรการตัดเย็บเสื้อผ้าแล้ว กลองจีได้ใช้ความรู้และทักษะในการตัดเย็บเสื้อผ้าไป
ประกอบอาชีพ โดยกลองจีรับจ้างตัดเสื้อผ้าสตรี จากเพื่อนบ้าน หรือผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ
ค่าตัดเย็บเสื้อผ้าของกลองจีคิดตัวละประมาณตัวละ 50-80 บาท โดยกลองจีสามารถตัดได้แค่เสื้อเท่านั้น
กางเกงและกระโปรงยังไม่สามารถตัดได้ กลองจีสามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการรับจ้างตัดเย็บ
เสื้อผ้าได้ประมาณเดือนละ 400-500 บาท รายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้หลักของครอบครัวของกลองจี
เมื่อรวมกับรายได้ของสามี ซึ่งมีอาชีพรับจ้างทั่วไปภายในพื้นที่พักพิงฯ เช่นการรับจ้างสร้างบ้าน และ
เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวของกลองจีก็จะออกไปรับจ้างในการเกี่ยวหัวเหลืองและเก็บฝักข้าวโพด ใน
พื้นที่อำเภอแม่ระมาด ที่อยู่ห่างออกไปจากพื้นที่พักพิงฯ ประมาณ 30 กิโลเมตร นอกจากจะนำความรู้

และทักษะการตัดเย็บเสื้อผ้าไปทำเป็นอาชีพแล้ว กลอจีก็ได้สอนต่อความรู้ที่ได้จากโครงการฯ ให้แก่เพื่อนบ้านต่อและแนะนำให้เพื่อนบ้าน ไปเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าด้วย เมื่อถามถึงความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่ออาชีพของกลอจี กลอจีอยากให้หางานและหาลูกค้าให้ เนื่องจากบางครั้งก็ไม่มีลูกค้าเลย อยากทำงานตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปเหมือนกัน

การวางแผนในอนาคต

ปัจจุบันกลอจีและครอบครัวมีสถานะผู้หนีภัยแบบลงทะเบียนแล้ว(MLA) โดยที่กลอจีวางแผนอนาคตไว้แล้วว่า ต้องการที่จะอยู่ในประเทศไทย ไม่คิดที่จะกลับไปประเทศพม่าและ ไม่คิดที่จะไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม เนื่องจากชินกับสภาพความเป็นอยู่ในประเทศไทยแล้ว แต่ความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพการรับตัดเสื้อผ้าภายนอกพื้นที่พักพิงฯ ได้ และสามารถทำได้เงินเลี้ยงตัวเองได้ดี

กรณีศึกษาที่ 5 โซ ปอ คี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

โซ ปอ คี เป็นผู้ขายร่างกำยำ แข็งแรง สีมืดคล้ำ ขณะสัมภาษณ์อายุ 40 ปี อพยพมาจากหมู่บ้านเมาะกู เมืองแลนบวย จบการศึกษาระดับ 7 จาก โรงเรียนในประเทศพม่า โซ ปอ คี เป็นเชื้อชาติกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ อาชีพก่อนที่จะอพยพเข้ามาในประเทศไทย โซ ปอ คี เคยทำไร่ทำนามาก่อน โดยปลูกข้าวเจ้า แต่เมื่อทำได้ผลผลิตเท่าไร ก็ต้องปันให้แก่ทหารพม่าในสัดส่วนร้อยละ 70 ของผลผลิตหรือแล้วแต่ความพอใจของทหาร ซึ่งสร้างความคับข้องใจให้แก่โซ ปอ คี มาก แต่ก็ขัดขืนไม่ได้ ประกอบกับโซ ปอ คี และลูกชาย ถูกขบวนการ DKBA และทหารพม่าบังคับใช้งาน และถูกทุบตีหลายครั้ง จนทนไม่ไหว จึงปรึกษากันในครอบครัว เพื่อหาทางออก ดังนั้น จึงตัดสินใจอพยพเข้ามาในประเทศไทย เพราะคิดว่าน่าจะปลอดภัยและสามารถทำมาหากินได้ ตอนที่ตัดสินใจเข้ามาก็มีความกลัวอยู่ด้วย เนื่องจากโซ ปอ คี ไม่เคยเข้ามาในประเทศไทยมาก่อน ไม่รู้ว่าต้องไปไหน แต่ก็สบายใจไปเปล่าหนึ่งเพราะเมื่อตอนอพยพเข้ามานั้น ได้ร่วมมากับขบวนของคนในหมู่บ้านที่อพยพมาพร้อมกันประมาณ 10 ครัวเรือน โซ ปอ คี ยังบอกอีกว่า ในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละนี้มีคนจากหมู่บ้านเดียวกันกับโซ ปอ คี ประมาณ 200 คน โซ ปอ คี และครอบครัวอพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละ

ได้ 2 ปีแล้ว ปัจจุบัน โซ ปอ คือแรงงานแล้วตั้งแต่อยู่ที่ประเทศพม่า ภรรยาของ โซ ปอ คืออายุ 37 ปี อยู่ด้วยกัน มีบุตร ธิดา รวมกัน 4 คน ผู้ชาย 3 คนแรก คนโตอายุ 17 ปี คนรองอายุ 15 ปี คนถัดมาอายุ 14 ปี และลูกผู้หญิง 1 คนเป็นคนสุดท้าย อายุ 6 ขวบ ขณะนี้ทุกคนอาศัยอยู่ด้วยกันหมดในพื้นที่พักพิงฯ และขณะที่อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ โซ ปอ คือไม่มีตำแหน่งหน้าที่ภายในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

โซ ปอ คือ จบจากหลักสูตรส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ด้านการเกษตรกรรม เมื่อเดือน พ.ย. 2548 โดยใช้เวลาอบรมเป็นเวลา 5 วัน เหตุผลที่เรียน คือ โซ ปอ คือมีบ้านอยู่ติดริมแม่น้ำเลยเลิกเรียน เกษตรเนื่องจากจะได้นำมาปลูกผักในที่ดินริมน้ำของเขา “ผมเป็นคนแรกที่ใช้ที่ดินริมน้ำในการปลูกผักก่อนคนอื่น” โดย โซ ปอ คือปลูกผักอยู่ก่อนที่จะไปเข้าร่วมการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ โดยเริ่มปลูกเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ตั้งแต่เข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ แต่เมื่อก็ปลูกแล้วได้ผลไม่ดีเท่าใดนัก เพราะปลูกแล้วพืชก็เหี่ยวตาย หรือไม่ก็แห้งตาย เมื่อได้ยืมข่าวจากเพื่อนบ้านว่ามีโครงการฯ สอนหลักสูตรการปลูกพืชเปิดสอนจึงไปสมัครเรียน นอกจากนี้ชีวิตของ โซ ปอ คือ อยู่กับการเพาะปลูกพืชมาตั้งแต่สมัยเด็กๆ ถ้าหากมีความรู้ด้านเกษตรเพิ่มเติมก็คงจะดี เมื่อเรียนจบหลักสูตรเกษตรเบื้องต้นแล้ว โซ ปอ คือไม่คิดจะเรียนสาขาอื่นๆ เพิ่มเติม แต่ถ้าเป็นการเกษตรหลักสูตรอื่นๆ ที่สูงขึ้นก็จะเรียนต่อ

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ โซ ปอ คือไม่ได้คิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ เพียงแค่อยากมีความรู้เพื่อช่วยให้ผักที่ปลูกได้ผลผลิตดีและรักษาพืชให้ไม่เหี่ยวตายเท่านั้น แต่พอเมื่ออบรมสำเร็จ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ได้นำความรู้และทักษะทางด้านเกษตรกรรมไปปลูกพืชในที่ดินที่มีอยู่โดยปลูก 6 แปลง ตัวอย่างเช่น ผักชี ผักบุ้ง คะน้า มะเขือเทศ เป็นต้น โดยปลูกแต่ละชนิดหมุนเวียนกันตามฤดูกาล โดย โซ ปอ คือทำการปลูกพืชร่วมกับลูกชายคนโตที่สนใจที่สนใจทำการปลูกพืชด้วยเช่นกัน เพราะลูกชายคนโตเติบโตมากับการเกษตร หลังจากที่เริ่มปลูกพืชจนสามารถทำให้พืชพันธุ์เติบโตอย่างดีแล้วทำให้มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,000 บาทต่อเดือน จากการที่มีแม่ค้ามารับซื้อถึงแปลงปลูกผัก เพื่อที่จะนำไปขายในตลาดภายในพื้นที่พักพิงฯ ดังนั้น โซ ปอ คือจึงไม่จำเป็นต้องกังวลเรื่องการจำหน่ายผลผลิต การเลือกผักที่จะปลูก โซ ปอ คือเลือกตามใจตัวเองว่าอยากจะปลูก

ผักอะไร ฤดูกาลใดจึงจะปลูกผักชนิดใด ไม่ได้ปลูกตาม ราคา หรือ ความต้องการของตลาดหรือตามสั่งจากแม่ค้าที่มารับซื้อ สำหรับแปลงผักริมน้ำของ โซ ปอ ก็ ไม่ได้ปลูกผักได้ทั้งปี เนื่องจากหน้าฝนน้ำจะท่วม แต่จะปลูกไว้กินเฉพาะที่บ้าน ส่วนเรื่องการบำรุงพืช โซ ปอ ก็ใส่ปุ๋ยคอกที่ได้จากมูลสัตว์(วัว)โดยซื้อจากหมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่พักพิงฯและขามาแมลง โซ ปอ ก็ไม่ได้ใช้ แต่ใช้มุ้งในการครอบผัก เพื่อป้องกันแมลง เนื่องจากการฉีดยาทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ส่วนเมล็ดพันธุ์พืช โซ ปอ ก็ได้รับแจกจากองค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย-พม่า(Thailand Burma Border Consortium-TBBC) และ ZOA รายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,000 บาท ที่ โซ ปอ ก็ได้รับต่อเดือนนั้น ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พอกินพอใช้ แต่ไม่มีเงินเหลือพอที่จะเป็นเงินเก็บ และ โซ ปอ ก็ยังได้สอนความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการดูแลพืชผักให้แก่ลูกๆ และภรรยาด้วยว่าผักแต่ละชนิดจะต้องปลูกและดูแลรักษาอย่างไร การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ช่วยให้ โซ ปอ ก็แก้ปัญหาในการปลูกผักให้ได้ผลผลิตดีกว่า และรักษาพืชให้รอดไม่ตาย โดย โซ ปอ ก็เห็นว่า “ถ้าไม่ได้เรียนก็ปลูกได้ แต่จะได้ผลไม่ดีเท่าเรียน”

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหนีภัยของ โซ ปอ ก็เป็นแบบ PAB หรือแบบรอการลงทะเบียน สำหรับอนาคต โซ ปอ ก็วางแผนไว้ว่าอยากที่จะไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม แต่ยังไม่ได้สมัคร ถ้าหากไม่ได้ไปประเทศที่สามก็จะทำมาหากินและตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศไทย เพราะถึงอย่างไรก็ยังไม่กลับไปพม่าแน่ๆ อยากให้ครอบครัวมีอนาคตที่สดใส โดยจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านเกษตรที่ได้รับ ไปประกอบอาชีพในอนาคตต่อ โซ ปอ ก็มีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้จึงจะสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ปลูกเป็นอาชีพได้ ถ้าได้ไปอยู่ข้างนอก เพราะไม่มีความรู้อะไร ถ้ามีที่ดินให้ ก็มั่นใจว่าอยู่ได้ จะทำการเลี้ยงสัตว์ และปลูกพืช ถ้าให้ทำพื้นที่ใหญ่ๆ ก็มั่นใจว่าสามารถทำได้

กรณีศึกษาที่ 6 ทิฎ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ทิฎเป็นผู้ชาย ขณะนี้สัณษาณอายุ 35 ปี เชื้อชาติกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาคริสต์ ส่วนการศึกษานั้น ทิฎไม่ได้เข้าอบรมในโรงเรียน ครอบครัวของทิฎอพยพหนีภัยมาจากเมืองพะปูน มาอยู่ที่

พื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละได้ประมาณ 3 ปีแล้ว อาชีพเดิมก่อนอพยพหนีภัย ทิฎุได้ประกอบอาชีพ ทำไร่
ข้าว ปัจจุบัน ครอบครัวของทิฎุมีสมาชิกทั้งหมด 4 คน ประกอบด้วย ภรรยาอายุ 35 ปีเท่ากัน ทิฎุมี
บุตรชาย 2 คน คนโตอายุ 17 ปี และคนเล็กอายุ 15 ปี ขณะที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ ทิฎุไม่มีตำแหน่ง
หน้าที่ภายในพื้นที่ฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

เมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ทิฎุได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพของ ZOA
ทิฎุ เลือกที่จะอบรมด้านการเกษตรกรรม สาเหตุที่ทิฎุเข้ารับการอบรม คือ มีความสนใจ อยากเรียนรู้
เกี่ยวกับการปลูกพืช เพื่อจะได้นำมาปลูกสำหรับอุปโภคภายในครัวเรือน โดยหลักสูตรที่ทิฎุอบรมเป็น
หลักสูตรระยะสั้น ใช้เวลาอบรมทั้งหมดคือ 5 วัน คือเริ่มอบรมวันจันทร์ และจบการศึกษาได้ในวันศุกร์
ของสัปดาห์เดียวกัน ซึ่งทิฎุให้ความเห็นว่า “ผมคิดว่าระยะเวลาอบรมสั้นไป อยากเรียนรู้มากกว่านี้” ใน
ระยะเวลา 5 วันในการอบรมดังกล่าว ทิฎุได้รับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรในด้าน การเตรียมดิน การยก
ร่อง การพรวนดิน และใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการ
พึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

หลังจากที่ทิฎุสำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านการเกษตรกรรมแล้ว ทิฎุได้
นำความรู้ปละทักษะนั้นไปปลูกพืชผักบนเขาใกล้ๆพื้นที่พักพิงฯ โดยมีระยะห่างจากพื้นที่พักพิงฯ
ประมาณ 3 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่เศษ พื้นที่ของทิฎุสามารถแบ่งเป็นแปลงปลูกได้ประมาณ 15
แปลง พื้นที่แต่ละแปลงประมาณ กว้าง 1 เมตร ยาว 3 เมตร โดยทิฎุได้ปลูก ถั่วฝักยาว ผักบุ้ง มะเขือ
ชะอม บวบ พักเขี้ยว กวางตุ้ง และทิฎุได้ใช้น้ำบนเขาในการรดน้ำผักที่ปลูก ทิฎุมีปัญหาในการปลูกพืช
ด้วยเช่น ปัญหาเรื่องแมลง ศัตรูเลี้ยงของคนอื่นมากิน และถูกขโมยผักบ้าง แต่ทิฎุก็ไม่ได้คิดอะไร เพราะ
ถือว่าแบ่งๆกันกิน เนื่องจากพื้นที่ที่ปลูกอยู่บนเขา จึงดูแลรักษาผักที่ปลูกไว้ลำบาก เนื่องจากสามารถไป
ดูแลผักที่ปลูกไว้ได้เฉพาะในเวลาเช้าถึงเย็นเท่านั้น เมื่อคอนค้ำก็จะกลับมาพักผ่อนที่บ้าน ภายในพื้นที่
พักพิงฯ

สำหรับเมล็ดพันธุ์พืชนั้น เมื่อแรกเริ่มทิวได้ขอเมล็ดพันธุ์จาก COERR แต่เมื่อปลูกพื้นที่ขนาดใหญ่ขึ้นและปริมาณที่มากขึ้น ทิวจึงได้ซื้อเมล็ดพันธุ์เองที่ตลาดภายในพื้นที่พักพิงฯ เนื่องจากเกิดความเกรงใจเจ้าหน้าที่ที่ต้องไปขอย่อยๆ และ COERR ก็ให้ในปริมาณที่จำกัด สำหรับปลูกไว้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น

ก่อนการอบรมทิวไม่ได้คิดถึงอนาคตที่จะเอาไปเป็นอาชีพหารายได้ แค่เพียงอยากมีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเท่านั้น แต่หลังจากที่ทิวสำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านการเกษตรกรรม และได้นำความรู้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ไปปลูกพืชไว้กินภายในครัวเรือนสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยไม่ต้องซื้อผักกินที่ตลาดกินและได้กินอาหารนอกเหนือจากที่ได้รับแจกแล้ว ทิวยังสามารถขยายการขายผักที่ปลูกได้วันละ 20-30 บาท เมื่อรวมแล้วแต่ละเดือนครอบครัวของทิวมีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 800 บาทต่อเดือน เมื่อเทียบกับก่อนเรียนที่ไม่มีรายได้อะไรเลย นอกจากการรับจ้างที่มีการจ้างงานไม่แน่นอนถึงแม้รายได้คงค่าแล้ว จะไม่พอสำหรับเหลือเก็บ แต่พอใช้ทำให้ครอบครัวมีความสะดวกในการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ทิวบอกว่า “คนอบรมกับคนไม่ได้อบรมแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ มีข้อดีคือ ทำให้มีรายได้ สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ มากกว่าในอดีต” และจากการเข้าร่วม โครงการฯ ทิวยังได้รู้จักเพื่อนเพิ่มมากขึ้น อีกด้วย มีประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้และปรึกษากัน ในเรื่องการเพาะปลูกอีกด้วย

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหมั้นของทิวเป็นแบบ MLA หรือแบบลงทะเบียนแล้ว การวางแผนขณะนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ ทิวคงจะปลูกพืชไปเรื่อยๆ และสำหรับอนาคต วางแผนแล้วว่าจะไปประเทศที่สาม แต่ยังไม่ได้สมัคร และเมื่อ ไปอยู่ประเทศที่สามแล้วจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพเกษตรเล็กน้อย ภายในพื้นที่บ้านของตัวเอง และคิดว่าจะทำงานอะไรก็ได้ที่มีให้ทำ โดยทิวมีความมั่นใจว่าเมื่อ ไปอยู่ประเทศที่สามแล้วจะสามารถอยู่ได้ไม่มีปัญหา หรือถ้าต้องการเกษตรกรรมในพื้นที่ขนาดใหญ่ นอกพื้นที่พักพิงฯ ก็มั่นใจว่าสามารถทำการปลูกพืชเพื่อเลี้ยงชีพได้

กรณีศึกษาที่ 7 มะเม็ยะ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

มะเม็ยะเป็นผู้หญิง ขณะสัมภาษณ์อายุ 24 ปี มะเม็ยะมีเชื้อชาติกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาพุทธ ด้านการศึกษา มะเม็ยะสำเร็จการศึกษาชั้น 10 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อ 16 ปีที่แล้ว ขณะที่ มะเม็ยะอายุได้ 8 ขวบ มะเม็ยะและครอบครัวอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านทูนาคอ เมืองพะอาน ได้เกิดการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มทหารกะเหรี่ยง KNU และ DKBA ที่ต่อสู้กับทหารพม่า ประกอบกับความหวาดกลัวต่อการบังคับใช้แรงงานของทหารพม่า ทำให้ต้องใช้ชีวิตในหมู่บ้านอย่างหวาดกลัวและคอยหลบๆซ่อนๆ ดังนั้นพ่อแม่จึงได้พามะเม็ยะและพี่น้องอพยพเข้ามาในประเทศไทย มะเม็ยะไม่มีอาชีพเดิมก่อนอพยพเข้ามาเนื่องจาก ตอนที่อยู่พม่าเข้ามานั้นยังเด็กมาก แต่ครอบครัวของมะเม็ยะมีอาชีพทำนาข้าว

ปัจจุบันมะเม็ยะสมรสแล้ว สามีอายุ 26 ปี มีลูกด้วยกัน 1 คนเป็นลูกชายอายุ 2 ขวบ สามีก็ทำงานรับจ้างทั่วไป แต่ขณะที่สัมภาษณ์ไม่ได้ทำงานแล้ว เนื่องจากต้องดูแลลูกช่วยมะเม็ยะอีกแรงหนึ่ง เนื่องจากมะเม็ยะ ต้องทำงานในโรงเรียนเพราะเป็นครูผู้สอนด้วย เนื่องจากไม่สามารถฝากให้ญาติ ดูแลแทนได้ เพราะแม่ หรือพี่น้องก็มีภาระในการดูแลลูกของตัวเองด้วย

การเข้ารับการศึกษาเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพคนตรีเมื่อ 10 ปีที่แล้ว มะเม็ยะไม่ได้คิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ เพียงแต่อยากมีความรู้ด้านการเล่นดนตรีเท่านั้น ดังนั้นเมื่อ 10 ปีที่แล้วมะเม็ยะ จึงได้สมัครเรียนหลักสูตรคนตรีของ Peace Music สาเหตุที่มะเม็ยะเลือกที่จะเรียนดนตรี สาขาเปียโน เพื่อประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐานใหม่ เดิมโครงการ Peace Music เปิดอบรมให้ผู้เรียนที่สนใจเข้ามาเล่นดนตรีเพื่อแก้ปัญหาทางด้านสภาพจิตใจและต่อมา ZOA ได้เข้ามารับช่วงต่อในการเปิดหลักสูตรคนตรี

ปัจจุบัน มะเม็ยะมีทักษะในการเล่นเปียโนอยู่ในระดับ 3 (ระดับสูงสุดคือระดับ 6 การสอบวัดระดับจะมีปีละครั้ง ประมาณเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยจะทำการสอบวัดความรู้กับครูผู้สอนของ

ตนเอง ว่าสามารถเล่นเปียโน ได้ทุกๆ เพลงของเล่มนั้นหรือไม่ ถ้าสามารถทำได้ ก็จะได้เลื่อนระดับและฝึกเล่นในเล่มที่สูงขึ้น) ระดับความรู้และทักษะของมะเม็ยะในการเล่นเปียโนอยู่ในขั้นที่สามารถทำมาหากินได้ มะเม็ยะมีเปียโนเป็นของตัวเองที่ซื้อไว้ตั้งแต่เริ่มเรียนเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ดังนั้นเมื่อหลังจากการอบรมก็ได้ฝึกจนชำนาญเพราะฝึกซ้อมเองที่บ้าน

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องราวได้

เมื่อ พ.ศ. 2544 เมื่อมะเม็ยะเรียนเปียโนเป็นเวลา 5 ปี จึงได้เริ่มใช้ความรู้ที่ได้จากการสะสมมาเป็นอาชีพหารายได้โดยการเป็นครูสอนเปียโน มีรายได้เดือนละ 700 บาท เมื่อรวมกับ เงินเดือนจำนวน 500 บาทจากการเป็นครู มีผู้เรียนที่สอนช่วงเวลาขณะสัมภาคณ์ 20 คน โดยจะแบ่งเวลาสอน เริ่มสอนตั้งแต่ 05.00 น. จนถึงเข้าโรงเรียน เพราะครูก็ต้องไปสอน ผู้เรียนก็ต้องไปเรียน พักเที่ยงก็สอนอีกรอบ แล้วหลังเลิกเรียนก็สอนต่ออีก โดยจะสอนรอบละคู่ ระยะเวลาในการสอนประมาณ 45 นาที รายได้ไม่พอใช้ เนื่องจากมีภาระค่าใช้จ่าย และค่านมผงของลูกด้วย

มะเม็ยะฝันอยากมีเปียโนเป็นของตัวเองใหม่เพิ่มเติม โดยมะเม็ยะอยากจะทำเงินเพื่อซื้อเปียโนสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพสอนเปียโน เพราะจะทำให้สามารถรับสอนผู้เรียนได้มากขึ้น และเมื่อมีรายได้จากการสอนแล้ว จะทยอยผ่อนคืนเงินกู้แก่หน่วยงานที่ให้กู้ยืม โดยจะผ่อนคืนรายเดือนหรือรายปีก็ได้ เพราะตอนนี้ใช้เปียโนของ ZOA ที่ให้สอนผู้เรียนเก่ามากแล้วและเสียงเปียโนเพี้ยนไป ทำให้เล่นและสอนได้ไม่คึก

การวางแผนในอนาคต

มะเม็ยะ และครอบครัวได้รับสถานะผู้หนีภัยแบบลงทะเบียนแล้ว (MLA) มะเม็ยะยังไม่ได้วางแผนอนาคตของตนเองและครอบครัว แต่มะเม็ยะและครอบครัวจะอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ จนกว่าทางการจะไม่อนุญาตให้อยู่ได้ สำหรับความรู้และทักษะที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพนั้น มะเม็ยะ คิดว่าสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพภายนอกศูนย์ได้ เมื่อต้องออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่และมีความมั่นใจว่าจะทำได้จึงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี และ มะเม็ยะวางแผนไว้ว่าเมื่อต้องไปตั้งถิ่นฐานใหม่ภายนอกพื้นที่พักพิงฯแล้ว มะเม็ยะจะประกอบอาชีพที่ได้รับการอบรมมาคือการสอนดนตรี

กรณีศึกษาที่ 8 เฉลอ แอ๊ะ ทู (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

เฉลอ แอ๊ะ ทู เป็นผู้ชาย ผิวขาว รูปร่างใหญ่ ขณะที่สัมภาษณ์อายุ 21 ปี เฉลอ แอ๊ะ ทู กำลังเรียน ระดับชั้น ป.ว.ส. 3 ภายในพื้นที่พักพิงฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นโรงเรียนทางศาสนาคริสต์ (Bible school) เฉลอ แอ๊ะ ทู เป็นชาวกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ สำหรับการอพยพของเฉลอ แอ๊ะ ทู คือ เมื่อ 9 ปีที่แล้ว ครอบครัวได้อพยพมาจากหมู่บ้านเลอเกอ อำเภอพะอาน สาเหตุที่อพยพหนีภัยเข้ามาเนื่องจากครอบครัวต้องจ่ายเงินให้แก่ทหารพม่าเพื่อแลกกับการบังคับใช้แรงงาน ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน พ่อและแม่จึงได้พาเฉลอ แอ๊ะ ทู และพี่สาวเข้ามาในประเทศไทย ปัจจุบันเฉลอ แอ๊ะ ทู เป็น โสค อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา บิดาของเฉลอ แอ๊ะ ทู อายุ 45 ปี และมารดาอายุ 39 ปี แม่ของเฉลอ แอ๊ะ ทู มีอาชีพเป็นครู แต่เฉลอ แอ๊ะ ทู ไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไรในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

เฉลอ แอ๊ะ ทู เข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรคนตรี(เปียโน)มาแล้ว 6 ปี ตั้งแต่ปี 2543 สาเหตุที่เฉลอ แอ๊ะ ทู เข้าร่วมโครงการการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ เนื่องจากต้องการนำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวขณะอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ ปัจจุบันระดับความสามารถทางดนตรีของเฉลอ แอ๊ะ ทู อยู่ในระดับ 2 ซึ่งระดับสูงสุดคือระดับ 6 ซึ่งเฉลอ แอ๊ะ ทู คิดว่าตนเองมีระดับความรู้และทักษะในด้านเปียโนอยู่ในขั้นที่ทำมาหากินได้ หลังการฝึกอบรมเฉลอ แอ๊ะ ทู ก็ได้ฝึกงานชำนาญซ่อมเปียโนเป็นประจำทุกวัน ทั้งการเรียนเปียโนของตัวเองเพื่อสอบให้ได้ระดับสาม และทั้งการสอนผู้เรียน ในระดับที่ต่ำกว่าตน

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ เฉลอ แอ๊ะ ทู คิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ แต่ไม่ได้คิดไว้ว่าจะสามารถสร้างรายได้เท่าไร เพราะรู้ว่าต้องใช้เวลานานมากกว่าที่จะเป็นครูสอนดนตรีได้ เฉลอ แอ๊ะ ทู เริ่มสอนเปียโนแก่เด็กๆ มาแล้วหนึ่งปี ตั้งแต่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2548 และสอนจน

มาถึงปัจจุบัน โดยผู้เรียนจะมาหาเจอ แอ๊ะ ทูเองเพื่อให้สอน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องหาผู้เรียนเอง ปัจจุบันเจอ แอ๊ะ ทูมีนักเรียนที่สอนอยู่ 5 คน โดยเป็นการสอนแบบเคียวตัวต่อตัว ระยะเวลาในการสอน ประมาณ 30 นาทีต่อคนต่อวัน เจอ แอ๊ะ ทูไม่มีเปียโนเป็นของตัวเอง แต่ต้องไปสอนที่บ้านผู้เรียนที่มีเปียโนของตนเอง

จากการที่เจอ แอ๊ะ ทูนำความรู้และทักษะด้านดนตรีไปใช้ทำเป็นอาชีพหารายได้สอนเปียโน ทำให้เจอ แอ๊ะ ทูมีรายได้ จากการสอนนักเรียนคนละ 75 บาทต่อเดือนต่อคน ทำให้เจอ แอ๊ะ ทูมีรายได้ เดือนละ 375 บาทต่อเดือน รายได้พอใช้สำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน เนื่องจากพ่อแม่ของเจอ แอ๊ะ ทูก็มีรายได้ด้วยเช่นกัน ระหว่างที่สอน ก็จะแบ่งเวลาไปเรียนหลักสูตรเปียโนของตัวเองด้วย และยังใช้เล่นในโบสถ์ของชุมชนด้วยในวันอาทิตย์

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหนักข์ของเจอ แอ๊ะ ทูเป็นแบบ MLA หรือแบบลงทะเบียนแล้ว ในอนาคตอันใกล้ ขณะที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงเจอ แอ๊ะ ทูฝันอยากมีเปียโนเป็นของตนเอง โดยเจอ แอ๊ะ ทูอยากจะถูกเงินเพื่อซื้อเปียโนสำหรับการประกอบอาชีพสอนเปียโน เพราะจะทำให้สามารถรับสอนนักเรียนได้มากขึ้น และเมื่อมีรายได้แล้ว จะทยอยผ่อนคืนเงินกู้แก่หน่วยงานที่ให้กู้ยืม สำหรับอนาคตอันใกล้ เจอ แอ๊ะ ทูวางแผนไว้ว่าอีก 2 ปีข้างหน้าจะสมัครไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม โดยอยากที่จะไปอยู่ประเทศออสเตรเลีย และเมื่อไปอยู่ประเทศที่สามแล้วจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านดนตรีไปประกอบอาชีพต่อและคิดไว้ว่าจะไปเรียนต่อในสาขาดนตรีในระดับที่สูงขึ้น โดยเจอ แอ๊ะ ทูมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้ดีจนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

กรณีศึกษาที่ 9 เป๊ะ ชู (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

เป๊ะ ชูเป็นผู้ชาย ขณะสัมภาษณ์อายุ 25 ปี เป๊ะ ชูมีเชื้อชาติกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาคริสต์ เป๊ะ ชูสำเร็จการศึกษาชั้น 10 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อ 2 ปีที่แล้ว ขณะที่ เป๊ะ ชูอายุได้ 23 ขวบเป๊ะ ชูและครอบครัวอพยพหนีภัย มาจากอำเภอพะปูน จังหวัดก๊กิน เข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากพ่อและเป๊ะ ชู ถูกทหารพม่าใช้แรงงานในการแบกของ และบุกรุกข้าวเปลือกที่ได้จากการ

ทำนาของครอบครัว ปัจจุบันเป็น โสค สมาชิกในครอบครัวของเป๊าะ ชูประกอบด้วยสมาชิก 7 คน ได้แก่ พ่ออายุ 58 ปี แม่อายุ 58 ปี พี่สาวอายุ 35 ปี พี่เขย อายุ 40 ปี น้องชายอายุ 22 ปี หลานชายอายุ 16 ปี และตัวเอง เป๊าะ ชูไม่มีอาชีพเดิมก่อนอพยพเข้ามา เพราะยังเป็นนักเรียนอยู่ ขณะที่อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ เป๊าะ ชูไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไรในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

เป๊าะ ชูเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรซ่อมมอเตอร์ไซค์ระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มอบรมตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง เดือนพฤษภาคม 2547 สาเหตุที่เป๊าะ ชูเข้าร่วม โครงการการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพเพราะมีความสนใจ อยากเรียนรู้ทางด้าน การซ่อมมอเตอร์ไซค์ แต่ก่อนเข้าเรียนเป๊าะ ชูต้องจ่ายค่าธรรมเนียมพิเศษในการเรียนเป็นเงิน 200 บาท โดยเป๊าะ ชูให้ความเห็นว่า “ไม่น่าจะเก็บเงินเลย น่าจะให้เรียนฟรี เพราะเงิน 200 บาทก็ไม่ใช่น้อยๆ แต่ยังไงก็ต้องจ่าย” เมื่อสำเร็จจากโครงการฯ ทาง ZOA และครูผู้สอน ได้ทำการประเมินผลผู้ที่เข้ารับการอบรมปรากฏว่าเป๊าะ ชูผ่านการประเมินโดยสอบวัดความรู้ได้ ที่ 4 จากจำนวนผู้เข้าอบรมทั้งหมด 35 คน โดยเป๊าะ ชูคิดว่าระดับความรู้และทักษะของตนเองอยู่ในขั้นที่สามารถทำมาหากิน ได้ และหลังจากที่สำเร็จจาก โครงการฯ เป๊าะ ชูก็ได้ไปฝึกงานการซ่อมรถจักรยานยนต์ที่ร้านที่เปิดขึ้น โดย ZOA (ร้านนี้เปิดซ่อมรถจักรยานยนต์ของผู้ที่สัญจรผ่านพื้นที่พักพิงฯ และรถจักรยานยนต์ของผู้หนีภัยที่อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ ตั้งอยู่ที่ด้านหน้าของพื้นที่พักพิงฯ ติดกับถนนทางหลวงที่ตัดผ่านพื้นที่พักพิงฯ ราย ใต้ของร้านซ่อมจักรยานยนต์ที่ได้ จะถูกแบ่งออกเป็นสามส่วน คือ คินให้ ZOA ส่วนหนึ่ง ส่วนที่สองสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายภายในร้าน (จะส่วนสุดท้ายจะนำไปใช้เป็นค่าอาหารของช่างซ่อมประจำร้าน)

เมื่อไปประกอบอาชีพในสถานการณ์จริง ก็ประสบปัญหาในการทำงานหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น รถที่ถูกค้ำนำมาซ่อมนั้น บางส่วนเป็นเครื่องชนิดรุ่นใหม่ๆ ที่ไม่เคยเรียนและไม่เคยพบเห็นมาก่อน เนื่องจากรถที่โครงการฯ อบรมเป็นเครื่องชนิดเก่าและด้าสมัย ทำให้ไม่สามารถทำการซ่อมได้ รวมทั้งปัญหาการขาดแคลนอะไหล่ และน้ำมันเครื่อง ดังนั้นจึงอยากให้มีความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ และอะไหล่ เพราะยังขาดอุปกรณ์อีกหลายๆอย่าง มูลเหตุที่ทำให้เป๊าะ ชูได้มาฝึกงานการซ่อมรถจักรยานยนต์ที่ร้านของ ZOA เนื่องจากครูผู้สอน เป็นพี่เขยของเป๊าะ ชู ทำให้สามารถมาเรียนรู้ได้ โดยเป๊าะ ชูจะได้มาทำงานประมาณ 10 วันต่อเดือน เนื่องจากต้องมีการหมุนเวียนการทำงานเพื่อเรียนรู้งาน

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ เป๊ะ ชูไม่ได้คิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้เพียงแค่อายุมีความรู้เกี่ยวกับซ่อมรถจักรยานยนต์เท่านั้น แต่พอเมื่ออบรมสำเร็จและได้ไปฝึกซ่อมรถจักรยานยนต์ที่ร้านของ ZOA ทำให้มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 400 บาท โดยเป๊ะ ชูจะทำงานประมาณ 10-15 วันต่อเดือน โดยร้านนี้จะเปิดจันทร์ถึงเสาร์และหยุดในวันอาทิตย์ สำหรับรายได้ที่ได้รับประมาณ 400 ไม่เพียงพอใช้สำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้านของเป๊ะ ชู ถึงแม้จะมีรายได้ของพ่อที่รับจ้างทั่วไป และพี่เขยมีรายได้จากการเป็นครูผู้สอน แลแม่และพี่สาวก็ทอผ้าเพื่อขายด้วย ครอบครัวของเป๊ะ ชูไม่มีรายได้เหลือพอสำหรับการออม และไม่มีหนี้สินด้วย

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหนี้ของเป๊ะ ชูเป็นแบบ PAB หรือแบบรอกการลงทะเบียน ในอนาคตอันใกล้ ขณะที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงเป๊ะ ชูฝันอยากมีร้านซ่อมรถจักรยานยนต์เป็นของตนเอง โดยเป๊ะ ชูอยากจะมีเงินเพื่อทำร้าน 10,000 บาท ถ้ามีหน่วยงานใด หรือ ZOA ให้กู้ยืมเงินลงทุน โดยที่เป๊ะ ชูจะทยอยคืนเป็นรายปี ปีละ 2,000 บาท สำหรับอนาคตอันไกล เป๊ะ ชูวางแผนไว้ว่าอยากที่จะกลับไปตั้งถิ่นฐานอีกครั้งในประเทศพม่า โดยจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ไปประกอบอาชีพคือ เป๊ะ ชูมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้จึงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

กรณีศึกษาที่ 10 โดกิ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

โดกิเป็นผู้ชาย ขณะสัมภาษณ์อายุ 39 ปี สำหรับการศึกษานั้น โดกิไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียน เมื่อ 12 ปีที่แล้ว เกิดความไม่สงบภายในหมู่บ้านของโดกิ คือหมู่บ้านตองวู จังหวัดพะโค เนื่องจากทหารพม่าได้เข้ามาบุกเผ่าทำลายหมู่บ้าน เนื่องจากสงสัยว่าเป็นพวกเดียวกับฝ่ายตรงข้ามของทหาร ทำให้ครอบครัวของโดกิได้อพยพหนีภัยเพื่อความปลอดภัย อาชีพเดิมของโดกิก่อนที่จะอพยพเข้ามาในประเทศไทย คือ อาชีพทำไร่ข้าว

ปัจจุบัน โดกิเป็นโสด อาศัยอยู่กับครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คน ได้แก่ มารดา พี่ชาย พี่สะใภ้ น้องชาย และหลานชาย 2 คน มีพี่ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว พี่ชายของโดกิ มีอาชีพรับจ้าง แต่งงานมีไม่แน่นอน ทุกๆปี โดกิและพี่ชายและญาติๆ จะออกไปรับจ้างเกี่ยวข้าวเหลืองและเก็บฝักข้าวโพด ที่ตำบลชะเนือ อำเภอมะรุมะมาด ที่อยู่ห่างจากพื้นที่พักพิงฯ ประมาณ 50 กิโลเมตร เนื่องจากเคยไปทุกปีและหารายได้มาจุนเจือครอบครัว โดยโดกิบอกว่า “ถึงจะต้องเสี่ยงถูกตำรวจจับ แต่ก็ต้องออกไป เพราะถ้าไม่ออกไปก็ไม่มีเงินใช้จ่ายบ้าน เงินที่ได้จากการออกไปทำงานแต่ละครั้งประมาณ พันหนึ่งต่อคน รวมๆกับพี่ชายน้องชายก็ได้สามสี่พัน ก็เก็บไว้ใช้ได้นานหลายเดือนเลย” สำหรับการอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ โดกิไม่มีตำแหน่งหน้าที่ภายในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

โดกิเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรซ่อมรถจักรยานยนต์ระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มอบรมตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึง เดือนพฤษภาคม 2547 สาเหตุที่โดกิเข้าร่วมโครงการการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพเพราะมีความสนใจ อยากเรียนรู้ทางด้านการซ่อมรถจักรยานยนต์ โดกิ บอกว่า “ผมสนใจเรื่องเครื่องยนต์มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เป็นผู้ชายก็เลยอยากมีความรู้ทางเครื่องยนต์คิดตัวไว้บ้างเผื่อจะเป็นประโยชน์ในอนาคต เพื่อเรามีรถ ถ้าเสียก็จะดูแลเองได้” หลังจากเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพซ่อมรถจักรยานยนต์ โดกิ คิดว่าระดับความรู้และทักษะของตนเองอยู่ในขั้นที่สามารถทำมาหากินได้ แต่ยังไม่ชำนาญเนื่องจากระยะเวลาที่เรียน ไม่ค่อยได้ปฏิบัติการซ่อมจริง เรียนแต่จากเนื้อหาและคู่มืออย่างจากชากรรณที่เป็นตัวอย่าง

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์ และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ โดกิไม่ได้คิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ใช้ทำเป็นอาชีพหารายได้ เพียงแค่อยากมีความรู้เกี่ยวกับซ่อมรถจักรยานยนต์เท่านั้น และสามารถซ่อมรถเป็นเท่านั้น แต่พอเมื่ออบรมสำเร็จและได้ไปฝึกซ่อมที่ร้านของ ZOA เนื่องจากครูฝึกเห็นว่า โดกิมีความรู้ความสามารถ โดยวางตัวให้เป็น 1 ใน 3 ของช่างที่ดูแลร้าน โดยโดกิจะทำงานที่ร้านประมาณ 20 วันต่อเดือน สำหรับรายได้ต่อเดือน โดกิบอกว่า “รายได้ที่ร้านได้ ก็แบ่งรายได้เป็นสามส่วน คือ แบ่งคืนให้

ZOA แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายภายในร้าน และค่าแรงของคนที่มาทำงาน แต่ผมก็ได้ไม่เยอะหรอกเพราะคนมีหลายคน” จากการทำงานในร้านซ่อมรถดังกล่าว ทำให้โตกีมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 1,200 บาทรายได้ที่ได้จากการทำงานของโตกีไม่เพียงพอสำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน และครอบครัวของโตกีไม่มีการออมทรัพย์และไม่มีหนี้สิน จากการทำงานในร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ในสภาพจริง ก็พบปัญหาหลายอย่างเช่น การขาดแคลนอะไหล่ ที่จะเปลี่ยนให้แก่ลูกค้า หรือรถจักรยานยนต์บางรุ่นที่เพิ่งออกมาใหม่ ไม่เคยเห็น ไม่รู้ว่าต้องซ่อมต้องแก้อะไรก็จะเกินความสามารถของโตกีที่จะซ่อม ทำให้ไม่สามารถทำการซ่อมได้ หรือการบริหารจัดการเงิน การดูแลและดำเนินกิจการของร้าน เพราะบางครั้งเมื่อสั่งสินค้าหรืออะไหล่ไปแล้วเมื่อของมาส่ง ก็ไม่มีเงินสำหรับชำระเงินจ่าย “ตอนนี้ที่ร้านยังค้างเงินค่าอะไหล่อยู่ห้าพันบาท ต้องซ่อมรถหาเงินเพื่อจ่ายเงินที่ค้างค่าไว้ก่อน เดือนนี้คงไม่ได้เงินเดือน” สำหรับในอนาคต โตกีสนใจที่จะเรียนต่อในหลักสูตรสอนเกี่ยวกับการซ่อมรถกระบะ ถ้าหากมีเปิดสอนก็จะสมัครเรียน

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการเงินของโตกีเป็นแบบ MLA หรือแบบลงทะเบียนแล้ว สำหรับอนาคตโตกีวางแผนไว้ว่าอยากที่พาครอบครัวจะกลับไปตั้งถิ่นฐานอีกครั้งในประเทศพม่าและจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพต่อ โดยโตกีฝันอยากมีร้านซ่อมรถจักรยานยนต์เล็กๆ เป็นของตัวเอง โตกีมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำอาชีพซ่อมรถจักรยานยนต์ได้จึงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

กรณีศึกษาที่ 11 เซป้อ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

เซป้อเป็นผู้ชาย ขณะสัมภาษณ์อายุ 42 ปี รูปร่างเตี้ย ถ้ำ และมีความพิการทางร่างกาย คือ ขาข้างซ้ายขาดตั้งแต่เหนือเข่าขึ้นไป สาเหตุที่ขาดเนื่องจากเหยียบกับระเบิด ที่ฝังอยู่ใต้ดิน เมื่อตอนไปทำไร่บนเขา ตั้งแต่อายุ 22 ปี ขณะนี้ได้ใส่ขาเทียมประคอง และยังคงเจ็บปวดมาก การศึกษาชั้นสูงสุดของเซป้อคือ ชั้น 2 อาชีพเดิมของเซป้อก่อนอพยพเข้ามาในประเทศไทยคือ อาชีพทำไร่ข้าวอยู่บนเขา เมื่อ 15 ปีที่แล้ว ขณะที่เซป้ออายุได้ 27 ปี เซป้อและครอบครัวได้อพยพหนีภัยเข้ามาในประเทศไทย โดยมาจากหมู่บ้านนุกอ เมืองลาบวัย สาเหตุที่ทำให้เซป้อต้องอพยพหนีภัยเข้ามาเนื่องจากมีข่าวว่าทหารพม่ากับ DKBA

รวมกันจะเผาหมู่บ้าน ก็เลยย้ายครอบครัวเข้ามาในประเทศไทยเพื่อเอาตัวรอดและอนาคตที่ดีกว่า เนื่องจากทราบว่าเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วจะสามารถทำงานได้โดยไม่ถูกขูดรีดผลผลิต

ปัจจุบันเซปโปแต่งงานแล้ว ภรรยาอายุ 45 ปี มีลูกด้วยกัน 3 คน เป็นลูกชายทั้งหมดทั้งสามคน คนโตอายุ 14 ปี คนรองอายุ 13 ปี และคนสุดท้องอายุ 10 ปี ลูกๆทั้งสามยังเรียนหนังสืออยู่ และขณะที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ เซปโปไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไรในพื้นที่พักพิงฯ ส่วนภรรยาก็ทอผ้าและเลี้ยงแพะจำนวน 5 ตัว

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

เซปโปเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพหลักสูตรซ่อมมอเตอร์ไซค์ระยะเวลา 14 เดือน โดยเริ่มอบรมตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543 ถึง เดือนกรกฎาคม 2544 สาเหตุที่เซปโปเข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านการซ่อมวิทยุเพื่อประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐานใหม่ โดยแรกเริ่มของโครงการส่งเสริมทักษะการซ่อมวิทยุเพื่อคนพิการ ขององค์การพัฒนาเอกชน HI (Handicap International) และต่อมา ZOA ได้เข้ามารับผิดชอบต่อยอดโครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่ต่อเนื่องกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้หนีภัยฯ ที่พิการทางร่างกายสามารถมีความรู้ในการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และไม่เป็นภาระของผู้อื่น เมื่อสำเร็จจากโครงการฯ เซปโปคิดว่าระดับความรู้และทักษะของตนเองอยู่ในขั้นที่สามารถทำมาหากินได้ระดับที่ชำนาญ

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ เซปโปคิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ โดยคิดว่าไว้วางใจจะสามารถสร้างรายได้ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน แต่พอเมื่ออบรมสำเร็จและได้ใช้ความรู้และทักษะทำเป็นอาชีพหารายได้โดยการรับซ่อมที่บ้านของตนเอง พร้อมกับไปฝึกซ่อมที่ร้านของ ZOA ทำให้มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยประมาณ 400 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้ดังกล่าวไม่เพียงพอใช้สำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวของเซปโปทำให้ครอบครัวไม่มีการออมแต่ก็ไม่มีหนี้สิน

เมื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพจริง เซป็อก็ประสบปัญหาในการทำงานหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น วิทยุที่ถูกค่านำมาช้อนนั้น ไม่มีอะไหล่ที่จะเปลี่ยนให้แก่ลูกค้า เนื่องจากหาซื้อไม่ได้ในพื้นที่พักพิงฯ ได้ ทำให้ไม่สามารถทำการซ่อมได้ และอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการซ่อม วิทยุ เพราะยังขาดอุปกรณ์อีกหลายอย่าง บางครั้งก็ซ่อมไม่ได้ที่บ้านจำเป็นต้องไปขอใช้อุปกรณ์ที่ร้านซ่อมวิทยุของ ZOA เพราะมีอุปกรณ์ในการซ่อมที่พร้อมกว่า

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการหนีภัยของเซป็อและครอบครัวเป็นแบบ MLA หรือแบบลงทะเบียนแล้ว สำหรับอนาคต เซป็อวางแผนไว้ว่าอยากที่จะกลับไปตั้งถิ่นฐานอีกครั้งในประเทศพม่า ถ้าประเทศพม่าได้รับประชาธิปไตย แต่ถ้าประเทศพม่ายังไม่ได้รับประชาธิปไตย ก็จะยังอยู่ที่พื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละ ค่อยไป ไม่คิดจะไปอยู่ประเทศที่สาม โดยเซป็อมั่นใจว่าจะนำความรู้ด้านการซ่อมวิทยุสามารถนำไปประกอบอาชีพภายนอกพื้นที่พักพิงฯ ได้และหากต้องออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่ภายนอกพื้นที่พักพิงฯ แล้ว เซป็อจะนำความรู้และทักษะที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพต่อ เซป็อมีความมั่นใจว่าจะสามารถทำได้คิดเงินสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

กรณีศึกษาที่ 12 ปอลู (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ปอลู เป็นผู้ชายรูปร่างโปร่ง ผิวขาว ขณะสัมภาษณ์อายุ 33 ปี อพยพมาจากมาจากเมืองปะเตโก หละ จังหวัด อีระวดี สำหรับการศึกษา ปอลูสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีสาขาประวัติศาสตร์พม่า จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติพม่า ที่ประเทศพม่า ปอลูเป็นเชื้อชาติกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาพุทธ อาชีพ ก่อนที่จะอพยพเข้ามาในประเทศไทย คือการเป็นนักเรียน พอเรียนจบก็ยังไม่ได้ทำงานอะไรก็อพยพเข้ามาในประเทศไทย

ปอลูแต่งงานแล้วตั้งแต่อยู่ที่ประเทศพม่า ภรรยาของปอลูอายุ 28 ปี มีอาชีพทอผ้าขาย ปอลูและภรรยา มีบุตรชายด้วยกัน 2 คน ลูกชายคนแรก อายุ 7 ขวบ และ ลูกชายคนเล็ก อายุ 5 ขวบ ขณะนี้ทุกคนอาศัยอยู่ด้วยกันหมดในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละได้ 4 ปีแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 สาเหตุที่ปอลูอพยพเข้า

ในประเทศไทยเนื่องจาก ปอลูกคิดว่าถ้าหากยังอยู่ที่ประเทศพม่าต่อ ถึงเรียนจบปริญญาตรีก็ต้องไปทำนา และถูกรัฐบาลพม่าข่มเหง ประกอบกับมีญาติอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละอยู่ก่อนแล้ว จึงได้ปรึกษากับภรรยาถึงอนาคตของครอบครัว จึงได้อพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละ เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วชีวิตครอบครัวของปอลูกก็มีความสุขขึ้น เมื่อเทียบกับตอนที่อยู่ประเทศพม่า

ขณะที่อาศัยในพื้นที่พักพิงฯ บ้านแม่หละปอลูกมีตำแหน่งเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งภายในพื้นที่ฯ กรณีที่เด็กและสตรี หรือคนในพื้นที่ที่ถูกตัดสินโดยศาลเคีย ปอลูกก็จะไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น ผู้ชายที่ถูกกล่าวหาว่าไปล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงที่อยู่ในโซนเดียวกัน และจะถูกศาลเคียของโซนฆ่าทิ้ง ปอลูกก็ไต่สวนและยืนยันว่าผู้ชายคนนั้นไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

การเข้ารับการศึกษาและฝึกอาชีพ

ปอลูกเข้ารับการศึกษาและฝึกอาชีพหลักสูตรซ่อมวิทยุระยะเวลา 1 ปี เมื่อเดือน มิถุนายน 2547 – มิถุนายน 2548 เหตุผลที่ปอลูกที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ หลักสูตรซ่อมวิทยุ เพราะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปทำเป็นอาชีพได้ ปอลูกคิดว่าระดับความรู้และทักษะของตนหลังจากสำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพอยู่ในขั้นที่ชำนาญ เพราะหลังจากที่อบรมเสร็จแล้ว ก็ได้ฝึกฝนเป็นประจำหลังการอบรมก็ได้ฝึกฝนเป็นประจำ

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ปอลูกคิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ โดยคิดไว้รายได้จากการซ่อมวิทยุ น่าจะได้ประมาณ 400 บาท ต่อเดือน เมื่อนำเอาความรู้และทักษะจากการอบรมไปใช้ทำเป็นอาชีพหารายได้ โดย ปอลูกเป็น 1 ใน 3 ของสมาชิกประจำที่ทำงานในร้านซ่อมวิทยุของ ZOA ที่ออกทุนในการจัดหาอุปกรณ์ในการซ่อมและอะไหล่สำหรับเปลี่ยนและเปิดร้านให้ ร้านตั้งอยู่บริเวณตลาดภายในพื้นที่พักพิงฯ จำนวนลูกค้าที่นำวิทยุมาซ่อมที่ร้านแห่งนี้โดยเฉลี่ยแล้ว 1 เดือนจะมีมาซ่อมประมาณ 20 ครั้ง และปอลูกจะได้ซ่อมประมาณ 6-7 ครั้งต่อเดือน ทำให้ปอลูกมีรายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณ 200 บาทต่อเดือน รายได้ดังกล่าวไม่เพียงพอใช้สำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ทำให้ปอลูกไม่มีเงินเหลือพอสำหรับการออม แต่ครอบครัวก็ไม่มีหนี้สิน ปัญหาในการทำงานของร้านซ่อม

วิทย์ของZOA ปอลูอยากให้อายุช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการซ่อม เพราะยังขาดอุปกรณ์หรืออะไหล่ โดยปอลูบอกว่า “บางครั้งก็ซ่อมไม่ได้เพราะขาดอะไหล่บางตัวก็ไม่สามารถซ่อมต่อได้ ทั้งที่ลูกค้าที่มีเงินพร้อมจ่าย ก็ไม่สามารถซ่อมให้เค้าได้ บางทีซ่อมแล้วก็ไม่มารับ ก็ไม่ได้เงิน” ปัญหาของวิทย์ที่นำมาซ่อมตัวอย่างเช่น ไฟช็อต ปุ่มกดเสียบ เครื่องก็มีทั้งเครื่องที่ใช้ถ่านวิทยุ และที่ใช้ไฟฟ้าเป็นเครื่องทันสมัย ทั้งนี้วิทย์ไม่ได้มีทุกหลังคาเรือน วิทย์ที่เสียบก็มีน้อย ไม่เพียงพอต่อการรับซ่อม งานก็ไม่ได้มีตลอด บางทีถ้าอยู่บ้าน เพื่อนบ้านที่ทราบว่าเป็นปอลูผ่านการอบรมมาและสามารถซ่อมวิทยุได้ ก็จะเอามาให้ปอลูให้ซ่อมให้ ส่วนมากปอลูก็จะดูให้โดยไม่คิดมูลค่า หรือได้ค่าตอบแทนเป็นค่ากาแฟ (ค่ากาแฟแก้วละ 5 บาท) ปอลูหวังจะเปิดร้านซ่อมวิทยุเป็นของตนเองที่บ้าน ถ้ามีทุนในการซื้ออุปกรณ์ในการซ่อม ถ้ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะให้เงินกู้ ปอลูก็จะทำสัญญา โดยจะคืนเงินกู้เป็นรายปี

การวางแผนในอนาคต

ปอลูมีสถานะผู้หนีภัยแบบลงทะเบียนแล้ว (MLA) ในอนาคตปอลูและครอบครัววางแผนไว้ว่าจะไปประเทศที่สาม และได้สมัครแล้ว โดยจะไปประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม ปอลูคิดไว้ว่าจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพด้านการซ่อมวิทยุ โดยปอลูคิดว่าสามารถจะทำอาชีพซ่อมวิทยุได้จึงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ดี ถ้ามีงานมาตลอด

กรณีศึกษาที่ 13 ออนไน(นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ออนไนเป็นผู้ชาย ขณะสัมภาษณ์อายุ 29 ปี ออนไนเป็นกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาคริสต์ สำหรับการศึกษานั้น ออนไนสำเร็จการศึกษาสูงสุดชั้น 6 เมื่อ 2 ปีที่แล้ว ออนไนและครอบครัวอพยพหนีภัยมาจากหมู่บ้านตะนิบู อำเภอแกลงบวช สาเหตุที่อพยพหนีภัยเข้ามาเนื่องจากครอบครัวถูกทหารพม่ายึดไร่นาและเก็บส่วย ทำให้มีความยากลำบากในการดำรงชีวิต จึงได้ปรึกษากับครอบครัวที่จะอพยพเพื่ออนาคตที่ดีกว่า อาชีพเดิมของออนไนก่อนที่จะอพยพเข้ามาในประเทศไทย คือ ทำไร่ข้าว ปัจจุบันออนไนเป็น โสค อาศัยอยู่กับครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน ไม่รวมตัวออนไน ได้แก่ บิดา อายุ 58 ปีและน้องชายอายุ 25 ปี ออนไนไม่มีตำแหน่งหน้าที่ระหว่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

ก่อนเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ชีวิตของออนไนก็ไม่ได้ทำงานอะไร เพียงใช้ชีวิตอยู่ภายในพื้นที่พักพิงฯ โดยคุยกะเพื่อนบ้าน ไปวันๆ จนกระทั่งเพื่อนบ้านได้บอกว่า มีโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านการทำอาหารและขนมกำลังเปิดรับสมัครออนไนมีความสนใจจึงได้ไปสมัครเรียน โดยเป็นหลักสูตรระยะเวลา 3 เดือน เริ่มอบรมเมื่อเดือน กันยายน พ.ศ. 2548 และจบการอบรมเมื่อเดือนพฤศจิกายน ในปีเดียวกัน

สาเหตุที่ออนไนเข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านการทำอาหารและขนม เนื่องจากจะนำมาใช้ระหว่างอยู่ในพื้นที่ เพราะตนเองมีหน้าที่ทำอาหารภายในครอบครัว ออนไนคิดว่าระดับความรู้และทักษะของคนหลังจากสำเร็จจาก โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพอยู่ในขั้นที่ชำนาญ เพราะหลังจากที่อบรมเสร็จแล้วก็ได้ฝึกฝนเป็นประจำ ลองผิดลองถูกในการทำอาหารและมีการคัดแปลงสูตรอาหารที่ได้อบรมมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องรายได้

ก่อนเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้านการทำอาหารและขนม ออนไนคิดว่าจะนำความรู้และทักษะที่ได้จากการอบรมไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ โดยออนไนคิดวันน่าจะได้สักประมาณ 500 บาท ต่อเดือน เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 ออนไนได้ขอเงินทุนเริ่มต้นการทำขนมขายจากพี่ชายที่อยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้เงินในการซื้ออุปกรณ์และวัตถุดิบประมาณ 4,000 บาท โดยออนไนได้ทำซาลาเปาขาย มีทั้งไส้หมูสับและไส้ถั่วแดง ออนไนทำซาลาเปาโดยเฉลี่ย 3 ครั้งต่ออาทิตย์ ในการทำครั้งหนึ่งจะขายประมาณ 2 วัน ไม่ได้ทำขายวันต่อวัน บางครั้งถ้าหากเกินวันที่สองและขายไม่หมด ก็จะทานเอง หรือให้เพื่อนบ้านทาน ถึงแม้บางทีก็ขาดทุน แต่ก็ทำต่อ โดยออนไนบอกว่า “บางทีก็ได้กำไร บางทีก็ขาดทุน ก็ทำไปเรื่อยๆ คิดว่าไม่มีอะไรทำ เพราะถึงขายไม่หมดเราก็กินเองได้ และยังได้เงินมาซื้อข้าวให้ครอบครัวได้” จากการทำซาลาเปาขาย ทำให้ออนไนมีรายได้เมื่อหักต้นทุนแล้วประมาณเดือนละ 240 -300 บาท ถึงแม้รายได้ดังกล่าวไม่เพียงพอใช้สำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ทำให้ไม่มีเงินออม และไม่มีหนี้สิน ออนไนฝันไว้ว่าอยากมีร้านขายอาหารตามสั่งภายใน

พื้นที่พักพิงๆ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะทำได้ ถ้ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือออนไลน์อยากให้ช่วยเหลือให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะยังขาดอุปกรณ์อีกหลายอย่าง ทำให้ทำอาหารออกมาได้ไม่ดี ออนไลน์บอกว่า “อาหารหรือขนมบางอย่าง ผมก็อยากจะทำให้ดี ให้เพอร์เฟก แต่ก็ทำไม่ได้ เพราะขาดอุปกรณ์หรือส่วนผสมหลายๆอย่าง เพราะหาซื้อไม่ได้ในนี้”

การวางแผนในอนาคต

ออนไลน์มีสถานะผู้หนีภัยแบบลงทะเบียนแล้ว (MLA) ในอนาคตออนไลน์และครอบครัววางแผนไว้ว่าจะไปประเทศที่สาม และได้สมัครแล้ว โดยจะไปประเทศสหรัฐอเมริกา และคาดว่าจะปลายปี 2549 นี้ จะได้ไป เพราะ มีญาติอยู่ที่นั่นอยู่ก่อนแล้ว ที่ผ่านมาออนไลน์และครอบครัวได้มีการตรวจสอบสุขภาพ แต่ก็ไม่ได้มีหน่วยงานใดให้ความรู้หรือการเตรียมตัว ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สามเลย ออนไลน์บอก “ พี่ชายบอกว่าเมื่อ ไปถึงอเมริกาแล้วค่อย ไปเรียนภาษาและฝึกอาชีพ แต่ถ้าอยู่ที่นี้ไม่ต้องทำอะไร เขาจะแนะนำแค่วิธีขึ้นเครื่องบินเท่านั้น เพราะจะมีคนดูแลตลอดตั้งแต่ออกนอกพื้นที่พักพิงๆ จนถึงอเมริกา เลยไม่ต้องห่วงอะไร” เมื่อไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สามออนไลน์คิดว่า จะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ไปประกอบอาชีพด้านการทำอาหารต่อ ในอนาคตถ้าไปอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา จะทำร้านสุกี้ยากี้ ของพี่ชายที่มีอยู่แล้ว

กรณีศึกษาที่ 14 ที ซี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิตส่วนตัว

ที ซีเป็นผู้หญิง ขณะสัมภาษณ์อายุ 26 ปี มีเชื้อชาติกะเหรี่ยง ที่นับถือศาสนาคริสต์ สำเร็จการศึกษาชั้น 8 ปัจจุบันที ซี อาศัยอยู่กับครอบครัว ประกอบด้วย พ่ออายุ 51 ปี แม่อายุ 50 ปีและน้องสาวอายุ 23 ปี โดยเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ขณะที่ ที ซีอายุได้ 16 ขวบ พ่อแม่ได้พาที ซีอพยพเข้ามาในประเทศไทย ที ซีไม่มีอาชีพเดิมก่อนอพยพเข้ามา เพราะขณะนั้นที ซียังเป็นนักเรียนอยู่ ครอบครัวของที ซีอพยพมาจากหมู่บ้านกาแต อำเภอแฉะบวย สาเหตุที่อพยพหนีภัยเข้ามาเนื่องจากพ่อแม่ของที ซีถูกทหารพม่าบังคับให้แรงงาน และซีเคเอสตัวเลี้ยงของครอบครัวไป ทำให้หวาดกลัวและไม่อยากอยู่ที่พม่าต่อไป ที ซีและครอบครัวจึงได้อพยพหนีภัยเข้ามาในประเทศไทยขณะที่อยู่ในพื้นที่พักพิงๆ ที ซีไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่อะไรในพื้นที่พักพิงๆ

การเข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ที่ ซีได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ หลักสูตรการทำอาหารและขนมระยะเวลา 1 เดือน และสำเร็จจากโครงการฯเมื่อเดือนธันวาคม ปีเดียวกัน โครงการฯได้สอนความรู้ให้แก่ที ซีเกี่ยวกับการทำอาหารประเภทต่างๆ เช่น ผัดเปรี้ยวหวาน กะเพราไก่ คัมข่า หมี่ซั่ว เป็นต้น ส่วนขนมเช่น ปาท่องโก๋ ซาลาเปา ขนมเค้ก ขนมสามเหลี่ยม

เหตุผลที่ที ซีที่เข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากมีความสนใจเกี่ยวกับการทำอาหาร เพราะเป็นหน้าที่ของตนเองอยู่แล้วที่ต้องทำอาหารประจำวันให้แก่ครอบครัว จึงอยากที่เรียนรู้การประกอบอาหารใหม่ๆ นอกเหนือจากที่ตนเองเคยทำ ที ซีคิดว่าระดับความรู้และทักษะของคนหลังจากสำเร็จจากโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพอยู่ในขั้นพอใช้งานได้ เพราะหลังจากที่อบรมเสร็จแล้ว ก็ได้ฝึกบ้างเล็กน้อย โดยการนำมาทำให้คนในครอบครัวทานในชีวิตประจำวันด้วย และเมื่อมีปัญหาในการทำอาหาร ที ซีก็เคยกลับไปสอบถามถึงวิธีทำอาหารจากครูฝึกอีกด้วย

การนำเอาความรู้และทักษะจากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปใช้ประโยชน์และการพึ่งตนเองได้ในเรื่องราวได้

นอกจากที่คิดว่าจะนำความรู้และทักษะที่ได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ก่อนที่จะเข้าโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพการทำอาหารและขนม ที ซีคิดว่าจะนำทักษะที่ได้ไปหารายได้ที่คิดไว้น่าจะได้สัก 500 บาท ค่อเดือน โดยตั้งใจว่าหากเมื่ออบรมจบแล้วจะประกอบอาหารขายหน้าบ้าน เนื่องจากอยู่ติดถนนที่ผู้คนสัญจร ภายในพื้นที่พักพิงฯ โดยเมื่อเดือน ธันวาคม 2548 ที ซีใช้เงินเก็บของตนเองประมาณ 100 บาท ในการลงทุนทำขนมไข่ชาย ที ซีทำขนมไข่ชายที่บ้าน แค่ขาดทุน ทำขายแล้วเหลือเยอะ เนื่องจากมีคนเรียนเยอะแล้วทำแต่ขนมไข่ชาย บางคนก็ทำกินเองที่บ้านทำให้ขายไม่ออก ทำขนมไข่ชายอยู่ได้ประมาณ 2 เดือน เลยเปลี่ยนมาขายขนมเงินแทนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2549 เป็นต้นมา โดยแต่ละวัน ที ซีสามารถขายขนมเงินได้วันละประมาณ 20 จานต่อวัน จานละ 5 บาท จะได้วันละ 100 บาท โดยเฉลี่ยแล้วมีรายได้หลังหักต้นทุนแล้วจะได้ประมาณเดือนละ 800 บาท บางครั้งก็ขายหมด บางครั้งก็ขายไม่หมด สำหรับวัตถุดิบในการทำเส้นขนมเงินได้จากการเอาข้าวสารที่ได้รับจากพื้นที่พักพิงฯ ไปจ้างเขาโม่แป้งและบีบเส้นให้ วัตถุดิบอื่นๆ ก็ซื้อจากตลาด เช่น ปลาช่อน กระชาย กะหล่ำปลี

และ เครื่องแกง เป็นต้น รายได้ที่ได้จากการขายขนมจีนของที ซี พอใช้ สำหรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ถ้าประหยัดใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย ก็เพียงพอ ไม่เดือดร้อนอะไร แต่มีเหลือสำหรับการออม

การวางแผนในอนาคต

สถานะทางการเงินของที ซี เป็นแบบ MLA หรือแบบการลงทะเบียนแล้ว สำหรับอนาคต ที ซี วางแผนไว้ว่าอยากที่ไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม แต่ยังไม่ทราบเหมือนกันว่าเมื่อไปอยู่ประเทศที่สามแล้วจะประกอบอาชีพอะไร เพราะที ซี ไม่แน่ใจว่าจะนำความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพด้านการทำอาหารในประเทศที่สามได้ แต่ถ้ามีงานอะไรพอที่ที ซี พอจะทำได้ก็จะทำไม่อยู่เฉยแน่นอน

จากข้อมูลของกรณีศึกษาทั้ง 14 กรณี ข้อมูลค้นต่างๆ เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล การนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประกอบอาชีพ รวมถึงความสามารถสร้างรายได้ และการวางแผนในอนาคต ได้สรุปไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงรายละเอียดกรณีศึกษา 1-4 ผู้หญิงๆที่เข้ารับการการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ ภายในพื้นที่พักพิงฯบ้านแม่หละ

ชื่อ (เพศ)	อายุ	เชื้อชาติ/ศาสนา	สาเหตุของการอพยพ	อาชีพเดิม	จำนวนปีที่อาศัย	การศึกษา	สาขา	สาเหตุที่เข้ารับการอบรม	ความคาดหวังต่อรายได้ก่อนเรียน	การนำไปใช้และรายได้ที่เกิดขึ้น/เดือน	ปัญหาและความต้องการ	สถานะ/การวางแผนตั้งถิ่นฐานในอนาคต	การประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐาน
คือพอ (ญ)	23	กะเหรี่ยง/พุทธ	พ่อแม่ถูกทหารพม่าบังคับใช้แรงงาน	ทำไร่	6	ชั้น 5	ปักผ้า	นำความรู้และทักษะไปเป็นอาชีพหารายได้	สร้างรายได้ น่าจะได้ 200 บ/ด	รับปักผ้า 200-300 บ/ด	อยากให้มีความรู้/ทักษะมากขึ้น	PAB/ ยังไม่ได้วางแผนอนาคตไว้ว่าจะไปอยู่ที่ใด	ประกอบอาชีพปักผ้า
มะงีตา (ญ)	19	พม่าแท้/พุทธ	ความยากจนทำมาหากินลำบาก	เก็บ/ขายสมุนไพร	2	ชั้น 8	ปักผ้า	นำความรู้และทักษะทำเป็นอาชีพหาเงินได้	สร้างรายได้ แต่ไม่ระบุจำนวน	รับปักผ้า 400-500 บ/ด	งานมีไม่แน่นอน/ขาดตลาดในการจำหน่ายผลผลิต	PAB/ ไปตั้งถิ่นฐานในปท.ที่3 แต่ยังไม่ได้สมัคร	ยังไม่ทราบว่าจะปักผ้าเป็นอาชีพเสริม
มีนและ (ญ)	38	กะเหรี่ยง/คริสต์	ทหารพม่าได้บุกและเผาทำลายบ้าน	ทำนา	22	ชั้น 4	ตัดเย็บเสื้อผ้า	นำความรู้และทักษะไปเป็นอาชีพหารายได้	สร้างรายได้ น่าจะได้ 500บ/ด	เย็บผ้าสำเร็จรูปของ KWO 500 บ/ด	อยากให้หางาน/ลูกค้าให้	MLA/ อยู่ในพื้นที่พักพิงฯต่อไป/ตั้งถิ่นฐานในปท.ไทย	ประกอบอาชีพรับจ้างตัดเย็บผ้า
กลอจี (ญ)	34	กะเหรี่ยง/คริสต์	หนีภัยจากทหารพม่าที่เข้าเผาหมู่บ้านและขูดรีดผลผลิต	ทำไร่ข้าว	11	ชั้น 6	ตัดเย็บเสื้อผ้า	ต้องการมีรายได้เพื่อจุนเจือครอบครัว	สร้างรายได้ แต่ไม่ระบุจำนวน	รับจ้างตัดเสื้อผ้า 400-500 บ/ด	อยากให้หางาน/ลูกค้าให้	MLA/ ตั้งถิ่นฐานในปท.ไทย	ประกอบอาชีพรับจ้างตัดเสื้อผ้า

ตารางที่ 9 แสดงรายละเอียดกรณีศึกษา 5-8 ผู้หนีภัยที่เข้ารับการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ ภายในพื้นที่พักพิงฯบ้านแม่หละ

ชื่อ (เพศ)	อายุ	เชื้อชาติ/ศาสนา	สาเหตุของการอพยพ	อาชีพเดิม	จำนวนปีที่อาศัย	การศึกษา	สาขา	สาเหตุที่เข้ารับ การอบรม	ความคาดหวัง ต่อรายได้ก่อน เรียน	การนำไปใช้และ รายได้ที่เกิดขึ้น/ เดือน	ปัญหาและ ความต้องการ	สถานะ/ การวางแผนตั้งถิ่น ฐานในอนาคต	การประกอบ อาชีพ ภายหลังตั้ง ถิ่นฐาน
โซ ปอ คี (ช)	40	กะเหรี่ยง /คริสต์	บังคับใช้งาน ถูก ทุบตี และขูดรีด ผลิต	ทำนา	2	7	เกษตร กรรม	มีพื้นฐานอยู่แล้ว จึงมาเรียน เพิ่มเติม	ไม่ได้คิดสร้าง รายได้ แค่อยาก มีความรู้ด้าน การเกษตร	ปลูกผักเพื่อ บริโภคและขาย 1,000 บ/ค	ไม่ต้องการ	PAB/ ไปตั้งถิ่นฐาน ในปท.ที่3 แต่ยังไม่ได้สมัคร	ประกอบ อาชีพด้าน เกษตร
ทิกู (ช)	35	กะเหรี่ยง /คริสต์	ถูกทหารพม่า บังคับใช้ แรงงาน	ทำไร่ ข้าว	3	ไม่ได้ เรียน	เกษตร กรรม	มีความสนใจ อยากเรียนรู้ เกี่ยวกับการปลูก พืช	สร้างรายได้ แต่ ไม่ได้ระบุจำนวน	ปลูกผักเพื่อ บริโภคและขาย 800 บ/ค	อยากได้ เมล็ดพันธุ์พืช	MLA/ ไปตั้งถิ่นฐาน ใน ปท.ที่3 แต่ยังไม่ได้สมัคร	ทำงานอะไรก็ได้ ร่วมกับ การปลูกผัก เล็กๆน้อย
มะ เมียะ (ญ)	24	กะเหรี่ยง /พุทธ	หวาดกลัวทหาร พม่าบังคับใช้ แรงงาน	ทำนา	16	10	ดนตรี	เพื่อประกอบ อาชีพภายหลังตั้ง ถิ่นฐานใหม่	ไม่ได้คิดสร้าง รายได้ แค่อยาก มีความรู้ด้าน ดนตรี	ครูสอนดนตรี 700 บ/ค	กู้เงินเพื่อซื้อ เปียโน	MLA/ ยังไม่ได้วางแผน แต่จะ อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ จนกว่าทางการ จะไม่อนุญาต	ประกอบ อาชีพ สอนดนตรี
เมอ แอ๊ะ ฑู (ช)	21	กะเหรี่ยง /คริสต์	ต้องจ่ายเงิน ให้แก่ทหารพม่า เพื่อแลกกับการ บังคับใช้ แรงงาน	ทำนา	9	ปวส3	ดนตรี	นำความรู้ไป ประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ ขณะอยู่ในพื้นที่ฯ	สร้างรายได้ แต่ไม่ได้ระบุ จำนวน	ครูสอนดนตรี และเล่นเปียโน ในโบสถ์ 375 บ/ค	ไม่ต้องการ	MLA/ ไปตั้งถิ่นฐาน ในปท.ที่3 แต่ยังไม่ได้สมัคร	สอนดนตรี และเรียนต่อ ในสาขา ดนตรี

ตารางที่ 9 แสดงรายละเอียดกรณีศึกษา 9-12 ผู้หนักวัยๆที่เข้ารับการการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ ภายในพื้นที่พักพิงฯบ้านแม่หละ

ชื่อ (เพศ)	อายุ	เชื้อชาติ/ศาสนา	สาเหตุของการอพยพ	อาชีพเดิม	จำนวนปีที่อาศัย	การศึกษา	สาขา	สาเหตุที่เข้ารับการอบรม	ความคาดหวังต่อรายได้ก่อนเรียน	การนำไปใช้และรายได้ที่เกิดขึ้น/เดือน	ปัญหาและความต้องการ	สถานะ/การวางแผนตั้งถิ่นฐานในอนาคต	การประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐาน
เป๊ะชู (ช)	25	กะเหรี่ยง/คริสต์	เขาและบิดาถูกบังคับใช้งานและขูดรีดผลิต	ทำนา	2	ชั้น10	ซ่อมเครื่องยนต์	สนใจ อยากเรียนรู้	ไม่ได้คิดสร้างรายได้ แค่อยากมีความรู้เท่านั้น	รับซ่อมรถจักรยานยนต์ 400 บ/ค	อยากให้มีความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์และอะไหล่	PAB/ กลับไปตั้งถิ่นฐานในปท.พม่า	นำความรู้ที่ได้จากอบรมไปเปิดร้านซ่อมรถจักรยานยนต์
โตกิ (ช)	39	กะเหรี่ยง/คริสต์	ทหารพม่าได้บุกและเผาทำลายบ้าน	ทำไร่ข้าว	12	ไม่ได้เรียน	ซ่อมเครื่องยนต์	สนใจ อยากเรียนรู้	ไม่ได้คิดสร้างรายได้ แค่อยากมีความรู้เท่านั้น	รับซ่อมรถจักรยานยนต์ 1, 200 บ/ค	อยากให้มีความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์และอะไหล่	MLA/ กลับไปตั้งถิ่นฐานในปท.พม่า	นำความรู้ที่ได้จากอบรมไปเปิดร้านซ่อมรถจักรยานยนต์
เซป้อ (ช)	42	กะเหรี่ยง/คริสต์	เพื่อเอาตัวรอดจากการบุกของทหารและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า	ทำไร่ข้าว	17	ชั้น 2	ซ่อมวิทยุ	เพื่อประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐานใหม่	คาดมีรายได้ 2, 000 บาทต่อเดือน	รับซ่อมวิทยุ 400 บ/ค	อยากให้มีความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์และอะไหล่	MLA/ กลับไปตั้งถิ่นฐานในปท.พม่า	ประกอบอาชีพที่ได้รับการอบรมมาคือการสอนซ่อมวิทยุ
ปออุ (ช)	33	กะเหรี่ยง/พุทธ	เพื่ออนาคตที่ดีกว่า	นักเรียน	4	ปริญญาตรี	ซ่อมวิทยุ	นำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพ	คาดมีรายได้ประมาณ 400 บาทต่อเดือน	รับซ่อมวิทยุ 200 บ/ค	เงินทุนเพื่อเปิดร้านซ่อมวิทยุ	MLA/ ไปตั้งถิ่นฐานในปท.ที่3 แต่ยังไม่ได้สมัคร	ประกอบอาชีพที่ได้รับการอบรมมาคือการซ่อมวิทยุ

ตารางที่ 9 แสดงรายละเอียดกรณีศึกษา 12-14 ผู้หญิงๆที่เข้ารับการการอบรมทักษะและฝึกอาชีพ ภายในพื้นที่พักพิงฯบ้านแม่หละ

ชื่อ (เพศ)	อายุ	เชื้อชาติ/ศาสนา	สาเหตุของการอพยพ	อาชีพเดิม	จำนวนปีที่อาศัย	การศึกษา	สาขา	สาเหตุที่เข้ารับการอบรม	ความคาดหวังต่อรายได้ก่อนเรียน	การนำไปใช้และรายได้ที่เกิดขึ้น/เดือน	ปัญหาและความต้องการ	สถานะ/การวางแผนตั้งถิ่นฐานในอนาคต	การประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐาน
ออนโน (ช)	29	กะเหรี่ยง/คริสต์	ถูกทหารพม่ายึดไร่นาและเก็บส่วย	ไร่ข้าว	2	ชั้น 6	อาหารและขนม	นำมาใช้เป็นอาชีพระหว่างอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ	คาดมีรายได้ประมาณ 500 บาทต่อเดือน	ทำซาลาเปาขาย 240-300 บ/ค	อยากให้ช่วยเหลือให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	MLA/ไปตั้งถิ่นฐานในปท.ที่3 และได้สมัครแล้ว	นำความรู้ที่ได้จากอบรมไปเปิดไปใช้ในการทำอาหารขาย
ทีชี (ญ)	26	กะเหรี่ยง/คริสต์	ถูกทหารบังคับใช้งานและขูดรีดผลิต	นักเรียน	10	ชั้น 8	อาหารและขนม	มีความสนใจอยากเรียนรู้การทำอาหาร	คาดมีรายได้ประมาณ 500 บาทต่อเดือน	ขายขนมเงิน 800 บ/ค	ไม่ต้องการ	MLA/ไปตั้งถิ่นฐานในปท.ที่3 แต่ยังไม่ได้สมัคร	ยังไม่ทราบว่า จะประกอบอาชีพอะไร

จากตารางที่ 9 ที่แสดงรายละเอียดกรณีศึกษา 1-14 ผู้หนีภัยที่เข้ารับการการอบรมทักษะและฝึก อาชีพภายในพื้นที่พักพิงบ้านแม่หละ จากการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กรณีศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 14 ราย จากทั้งหมด 7 สาขาอาชีพ อาชีพละ 2 ราย ได้แก่สาขา การปักผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหารและขนม การดนตรี การเกษตรกรรม การซ่อมเครื่องยนต์และการซ่อม วิทยุ ผลการศึกษาพบว่า

ผู้หนีภัยจากการสู้รบเข้าร่วม โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ ประกอบด้วยเพศชายจำนวน 8 ราย และเพศหญิงจำนวน 6 ราย อายุของผู้หนีภัย อยู่ระหว่าง 19-42 ปี โดยแบ่งเป็นอายุ 20 หรือต่ำกว่ามีจำนวน 1 ราย อายุ 21-30 ปี มี 6 ราย อายุ 31-40 ปี มี 6 ราย และอายุ 41ปีและมากกว่า มี 1 ราย เชื้อชาติของผู้หนีภัย ส่วนใหญ่คือ 13 ราย มีเชื้อชาติกะเหรี่ยง และอีก 1 ราย มีเชื้อชาติพม่า ส่วนการนับถือศาสนา ผู้หนีภัย ส่วนใหญ่จำนวน 8 ราย นับถือศาสนาคริสต์ และอีก 4 รายนับถือศาสนาพุทธ

สาเหตุของการอพยพของผู้หนีภัย ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความหวาดกลัวต่อการคุกคามของทหารพม่า ในการบังคับใช้แรงงานและการขูดรีดผลผลิต ถึง 12 ราย ส่วนอีก 2 รายมีสาเหตุของการอพยพ คือ เหตุผลทางเศรษฐกิจ คือ ความยากจน ได้แก่ มะงีตา และ ปอลู อาชีพเดิมของผู้หนีภัยตั้งแต่อยู่ประเทศพม่า ผู้หนีภัย ส่วนใหญ่คือ 11 รายมีอาชีพเดิม การทำนา หรือ ทำไร่ข้าว ส่วน อีก 2 รายเป็นนักเรียน และอีก 1 ราย มีอาชีพเก็บสมุนไพร คือ มะงีตา

จำนวนปีที่อาศัยในประเทศไทยโดยนับตั้งแต่อพยพจากประเทศพม่าเข้ามาอยู่ในประเทศไทย โดยอาศัยในพื้นที่พักพิงอื่นๆ หรือ อาจจะอาศัยนอกพื้นที่พักพิงฯ ก่อนที่พื้นที่พักพิงบ้านแม่หละจะเปิดขึ้น การศึกษาพบว่า ผู้หนีภัย ที่อาศัยในประเทศไทยของผู้หนีภัยนั้นอยู่ระหว่าง 2-22 ปี โดยแบ่งเป็น จำนวนปีที่อยู่อาศัย 5 ปีหรือน้อยกว่า มีจำนวน 6 ราย จำนวนปีที่อยู่อาศัยระหว่าง 6-10 ปี มี 3 ราย และจำนวนปีที่อยู่อาศัยมากกว่า 10 ปี มี 5 ราย

ระดับการศึกษาสูงสุดที่ผู้หนีภัยได้รับ ซึ่งอาจจะได้รับตั้งแต่อยู่ที่ประเทศพม่าก่อนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย หรือ ได้รับการศึกษาขณะอยู่พื้นที่พักพิงฯ พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดที่ผู้หนีภัยได้รับมีตั้งแต่ไม่ได้รับการศึกษาเลย จนถึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยแบ่งเป็น ผู้หนีภัยที่ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน มีจำนวน 2 ราย ผู้หนีภัยที่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นต้นชั้น 1-ชั้น 4 มี 2 ราย ระดับชั้นกลาง คือชั้น 5 - ชั้น 7 มี 4 ราย ผู้หนีภัยที่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นสูง คือระดับชั้น 8- ชั้น 10 และสูงกว่า(ชั้น 10 เทียบ ได้กับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของไทย) มี 6 ราย

สาเหตุที่ผู้หนีภัยจากการสู้รบเข้าร่วมโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพมีทั้งสนใจ อยากรู้ และเพื่อการประกอบอาชีพ มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยผู้หนีภัยจากการสู้รบส่วนใหญ่ คือจำนวน 9 ราย เข้าร่วมโครงการเพราะ จะนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ ส่วนอีก 5 รายเข้าร่วมโครงการเพราะมีความสนใจอยากรู้เพิ่มเติม

สำหรับ ความคาดหวังต่อรายได้ก่อนเรียนของผู้หนีภัยฯ พบว่าส่วนใหญ่ 9 ราย คาดหวังว่า หลังจากสำเร็จจากโครงการแล้วจะนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ส่วนผู้หนีภัยฯอีก 5 ราย ไม่ได้คาดหวังว่าจะนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ เพียงแต่สนใจอยากรู้ทักษะอาชีพเท่านั้น สำหรับในกลุ่มนี้แบ่งรายได้ที่คาดคาดหวังเพื่อสร้างรายได้ แบ่งออกเป็น กลุ่มที่คาดคาดหวังเพื่อสร้างรายได้ แต่ไม่ได้ระบุเจาะจงจำนวนรายได้ที่จะได้รับ มีจำนวน 4 ราย ส่วนผู้หนีภัยฯคาดหวังว่าจะมีรายได้จากการประกอบอาชีพ คาดหวังรายได้ต่อเดือน ตั้งแต่ 200 - 2,000 บาท โดยแบ่งออกเป็น คาดหวังรายได้ 500 บาทหรือต่ำกว่า มี 4 ราย ส่วนอีก 1 ราย คาดหวังรายได้มากกว่า 500 บาท คือคาดว่าจะได้ 2,000 บาทต่อเดือน คือ เซ ป้อ (การซ่อมวิทยุ)

หลังจากสำเร็จจากโครงการแล้ว ผู้หนีภัยฯทั้ง 14 ราย ได้นำความรู้และทักษะที่ได้จากโครงการไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้หนีภัยฯประกอบอาชีพตามสาขาที่ตนได้เข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพมา เช่น ผู้หนีภัยฯที่เข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพสาขาการปักผ้า ก็รับจ้างปักผ้า และสำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นของผู้หนีภัยฯต่อเดือน มีตั้งแต่ 200 - 1,200 บาท โดยแบ่งออกเป็น ผู้หนีภัยฯที่สามารถสร้างรายได้ต่อเดือน 500 บาทหรือต่ำกว่า มี 9 ราย ผู้หนีภัยฯที่สามารถสร้างรายได้ต่อเดือนระหว่าง 500 - 1,000 บาท มี 3 ราย และผู้หนีภัยฯที่สามารถสร้างรายได้ต่อเดือน ได้มากกว่า 1,000 บาท มี 2 ราย คือ โซ ป่อ คี (การเกษตรกรรม) และ โดกี (การซ่อมรถจักรยานยนต์)

ปัญหาและความต้องการ ส่วนใหญ่ผู้หนีภัยฯ ที่เป็นกรณีตัวอย่าง 12 ราย ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพและต้องการความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ โดยแบ่งออกเป็น ผู้หนีภัยฯที่ต้องการวัสดุ อุปกรณ์ และเงินทุน ในการประกอบอาชีพมี 7 ราย และผู้หนีภัยฯที่ต้องการให้งานมาป้อนให้ทำ หรือหาตลาดในการจำหน่ายผลผลิตให้ มี 4 ราย ส่วนผู้หนีภัยฯจำนวน 3 ราย ไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ เพราะไม่มีปัญหาในการประกอบอาชีพ

สถานะและการวางแผนตั้งถิ่นฐานในอนาคต ผู้หนีภัยฯ ส่วนใหญ่มีสถานะ ได้ลงทะเบียนกับ UNHCR แล้ว (MLA) มีจำนวน 10 ราย และผู้หนีภัยฯ ที่มีสถานะเป็น PAB (ยังไม่ได้รับการลงทะเบียน) มี 4 ราย โดยผู้หนีภัยฯ เกือบทั้งหมด คือ 13 ราย ได้วางแผนในการเริ่มต้นชีวิตใหม่แล้ว ผู้หนีภัยฯ จำนวนครึ่งหนึ่ง คือ 7 ราย ได้คิดวางแผนจะไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้สมัครไปประเทศที่สาม มีเพียงรายเดียวเท่านั้น คือ ออน ไน ที่ได้สมัคร ไปประเทศที่สามแล้ว ส่วนอีก 3 ราย วางแผนการเริ่มต้นชีวิตใหม่ภายนอกโดยกลับไปตั้งถิ่นฐานอีกครั้งในประเทศพม่า และผู้หนีภัยฯ อีก 3 ราย วางแผนการเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยจะอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ ต่อจนกว่าทางการจะไม่ให้อยู่ แล้วจึงจะไปตั้งถิ่นฐานใหม่นอกพื้นที่พักพิงฯ และอยู่ในประเทศไทย

ประเด็นสุดท้ายคือ การประกอบอาชีพภายหลังตั้งถิ่นฐาน ผู้หนีภัยฯ ส่วนใหญ่จำนวน 11 ราย จะประกอบอาชีพตามสาขาที่ผู้หนีภัยฯ ได้รับความรู้และทักษะจากโครงการฯ ส่วนผู้หนีภัยฯ อีก 3 ราย ยังไม่รู้ว่าภายหลังตั้งถิ่นฐานแล้วจะประกอบอาชีพอะไร แต่ 2 ใน 3 คนของกลุ่มที่ยังไม่ทราบว่า จะประกอบอาชีพอะไร คิดไว้ว่าจะประกอบอาชีพตามสาขาที่ผู้หนีภัยฯ ได้รับความรู้และทักษะจากโครงการฯ เป็นอาชีพเสริม คือ ทักษะ (การเกษตรกรรม) และ มะงีตา (การปักผ้า)

5.3 ผลการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพเพื่อการพึ่งตนเองของผู้หนีภัยจากการสู้รบในพม่า: กรณีศึกษาพื้นที่พักพิงชั่วคราวในประเทศไทย นอกเหนือจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้หนีภัยจากการสู้รบที่เข้าร่วมการอบรมจากโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแล้ว ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้จัดการ โครงการการฝึกอาชีพ ขององค์กร ZOA Netherlands ที่จัดให้มีการฝึกอาชีพในพื้นที่พักพิงฯ และปลัดอำเภอท่าสองยาง ที่มีหน้าที่ปกครองพื้นที่พักพิงบ้านแม่หละ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมแก่ผู้หนีภัยฯ ในการตั้งถิ่นฐานใหม่ และโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพในพื้นที่พักพิงฯ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อ

- ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ น โขบาย ข้อปฏิบัติและวิธีการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยต่อผู้หนีภัยฯ
- บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยต่อ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ
- ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ไทยต่อ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ
- ความเป็นไปได้ในการอนุญาตให้มีการประกอบอาชีพภายในพื้นที่ฯ
- ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ
- การบริหารและการดำเนินการของโครงการฯ
- การประเมินผลของโครงการฯ เป็นต้น

การสัมภาษณ์ ปลัดอำเภอท่าสองยาง ที่มีหน้าที่ปกครองพื้นที่พักพิงบ้านแม่หละ เกี่ยวกับการดูแล และเตรียมความพร้อมให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบเพื่อการตั้งถิ่นฐานใหม่ สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ โดยปกติแล้วจะมีการจัดประชุมเพื่อร่วมหารือร่วมกันของคณะทำงานเกี่ยวกับผู้หนีภัยจากการสู้รบ เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) กระทรวงมหาดไทยและองค์กรพัฒนาเอกชน ต่างๆ ซึ่งจัดประจำทุกเดือน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละองค์กรเอกชน ว่ามีความก้าวหน้าหรือติดขัดในส่วนใดบ้าง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

สำหรับการเตรียมความพร้อมให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบเพื่อการตั้งถิ่นฐานใหม่นั้น เนื่องจากกระทรวงมหาดไทย โดยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยในพื้นที่พักพิงฯ มีหน้าที่หลักในการควบคุมดูแล ให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายของประเทศไทย แต่ไม่ได้

เกี่ยวข้องกับเตรียมความพร้อมให้ผู้หนีภัยโดยตรง แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยก็ให้ความสะดวกในการดำเนินการของโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยในพื้นที่พักพิงฯ ขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ที่จัดขึ้นในพื้นที่พักพิงฯ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยในพื้นที่พักพิงฯ ต้องดูแลให้อยู่ภายในระเบียบของพื้นที่ หากองค์กรพัฒนาเอกชนประสงค์ที่ดำเนินการใดที่เกี่ยวกับผู้หนีภัยก็จำเป็นต้องทำหนังสือขออนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยเพื่อได้รับความเห็นชอบเสียก่อน

สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ในพื้นที่พักพิงฯ แล้วนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประกอบอาชีพ ทางเจ้าหน้าที่ของพื้นที่พักพิงฯ ก็อนุญาตให้ผู้หนีภัยที่อาศัยในพื้นที่พักพิงฯ ทำงานเล็กน้อยๆ ในพื้นที่พักพิงฯ ได้ เนื่องจากเข้าใจว่าผู้หนีภัยก็มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อจับจ่ายซื้อของ นอกเหนือจากที่ทางการไทยและองค์กรพัฒนาเอกชนจัดให้

สำหรับการทำงานของผู้หนีภัยฯ ทางพื้นที่พักพิงฯ ก็ไม่ได้ถึงกับว่าห้ามทำงาน เพียงแต่ให้ทำในพื้นที่พักพิงฯ เท่านั้น เพราะถ้าหลบหนีออกไปข้างนอกก็ต้องถูกลงโทษตามระเบียบ เพราะจากการดำเนินงานของโครงการฯ พบว่าปัญหาการลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงฯ ไม่ได้ลดลง ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ตั้งเป้าหมาย เพื่อให้ผู้หนีภัยมีทักษะอาชีพติดตัวเพื่อการตั้งถิ่นฐานในอนาคตและผลพลอยได้ของโครงการฯ ว่า คือ เพื่อลดปัญหาการลักลอบออกนอกพื้นที่พักพิงฯ เพื่อรับจ้างและทำงาน

การสัมภาษณ์ผู้จัดการโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุน โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพในพื้นที่พักพิงฯ ทั้ง 9 แห่งในประเทศไทย เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบเพื่อการตั้งถิ่นฐานใหม่ ซึ่งรวมถึงโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพด้วย

สำหรับความเป็นมาของโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ โดยเมื่อ พ.ศ. 2544 ผลจากการหารือร่วมกันของคณะทำงานเกี่ยวกับผู้หนีภัยจากการสู้รบในส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) กระทรวงมหาดไทยและองค์กรพัฒนาเอกชน ต่างๆ ซึ่งได้ประชุมร่วมกันประจำเดือน และเห็นพ้องกันว่าควรมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้หนีภัยฯ ด้านอาชีพเพื่อการตั้งถิ่นฐานใหม่ในอนาคต ดังนั้นจึงได้มอบหมายให้องค์กร

พัฒนาเอกชน ZOA ที่มีความพร้อมและมีพื้นฐานในการจัดการศึกษา คุณแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

สาเหตุที่องค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ริเริ่มโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ โดยปกติแล้วองค์กรพัฒนาเอกชน ZOA มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หนีภัยฯ ด้านการศึกษาเป็นหลัก โดยเป็นการจัดการเรียนขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ ทั้งหมด ซึ่งเป็นเยาวชน แต่ องค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ได้ตระหนักถึงผู้ที่ออกจากการเรียนกลางคัน หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาขั้นบังคับแล้ว ที่จะได้มีกิจกรรมทางอาชีพทำ ประกอบกับมีความพร้อมเนื่องจาก ได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้หนีภัยฯ ดังนั้นเพื่อต่อ ยอดการศึกษาของผู้หนีภัยฯ ได้รับฝึคชอบดำเนินการโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ เนื่องจากความเป็นจริงเมื่อผู้หนีภัยฯ ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สามแล้ว ผู้ลี้ภัยฯ จะถูกต้องเตรียมความพร้อมในการเริ่มต้นชีวิตใหม่และการฝึกอาชีพด้วย ทั้งการปรับตัวเข้ากับภาษาและสังคมใหม่ รวมถึงการฝึกหัดอาชีพด้วย จึงมีจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อมด้านอาชีพให้แก่ผู้หนีภัยฯ เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาไปเริ่มฝึกเมื่อต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่และยังเป็นการใช้เวลาขณะที่อยู่ในพื้นที่พักพิงให้เกิดประโยชน์ด้วย และยังเป็นผลดีสำหรับผู้ที่ออกจากการเรียนกลางคัน หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาขั้นบังคับแล้ว ที่จะได้มีกิจกรรมทำระหว่างที่อยู่ในพื้นที่พักพิงฯ

การดำเนินการ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ ขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ดำเนินโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ บ้านแม่หละ ตั้งแต่ระแะเดือน มกราคม 2548 – มิถุนายน 2549 สำหรับการดำเนินการของโครงการฯ องค์กรพัฒนาเอกชน ZOA จะจัดหาครูผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่โครงการฯ หลังจากดำเนินโครงการฯ มีผู้หนีภัยฯ เข้ารับการส่งเสริมทักษะและอาชีพจำนวน 653 คน จาก 7 ประเภทอาชีพ คือ การปักผ้า การเย็บผ้า อาหารและขนม การดนตรี การเกษตรกรรม การซ่อมเครื่องยนต์ และ การซ่อมวิทยุ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าว เกิดจากความต้องการของผู้หนีภัยฯเอง ที่ลึครเริ่มขึ้นในตอนแรก ว่าต้องการหรือสนใจที่จะศึกษาและได้รับการอบรมในสาขาวิชาชีพใด ทางองค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ก็ได้เปิดสอนวิชาชีพนั้นๆ ตามเสียงส่วนใหญ่ มิได้กำหนดสาขาวิชาขึ้นจากความพร้อม หรือความต้องการขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA แต่อย่างใด เพื่อหลีกเลี่ยงการขัดแย้งหลักสูตรที่ผู้หนีภัยฯ ไม่ต้องการ ดังจะเห็นได้ว่าในแต่ละพื้นที่พักพิงฯ ก็จะมีโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพในสาขาวิชาชีพที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้หนีภัยฯ ในแต่ละพื้นที่พักพิงฯ สำหรับผู้เรียนที่มีสิทธิในการเข้าร่วม โครงการฯ ผู้หนีภัยฯ ที่นับถือศาสนาคริสต์จะได้รับสิทธิในการอนุเคราะห์ในการได้รับการฝึกอาชีพในลำดับสั้นๆ เนื่องจาก

ทุนและงบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA มาจากผู้สนับสนุนที่นับถือศาสนาคริสต์จากประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศอื่นๆ แต่ในความเป็นจริงโครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพในพื้นที่พักพิงฯ ก็ไม่ได้กีดกันผู้หนีภัยที่นับถือศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพุทธ หรือศาสนาอิสลามในการเข้ารับการฝึกอาชีพแต่อย่างใด

สำหรับความคาดหวังขององค์กรพัฒนาเอกชน ZOA เกี่ยวกับจำนวนของผู้หนีภัยที่เข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ โดยคาดหวังไว้ว่าจะมีผู้หนีภัยฯ ร้อยละ 1.5 ได้เข้ารับการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพ

ปัญหาที่พบ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ ในพื้นที่พักพิงฯ ตัวอย่างเช่น

- การดำเนินการของโครงการฯ องค์กรพัฒนาเอกชน ZOA จำเป็นต้องทำหนังสือขออนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยเสียก่อน ในการดำเนินกิจกรรม ทำให้การดำเนินการมีความชุกช้ามากขึ้น เช่น การนำครูผู้สอนที่เชี่ยวชาญจากภายนอกเช่น อาจารย์จากวิทยาลัยการอาชีพแม่สอด แต่พบปัญหาในการดำเนินการเพื่อขออนุญาตเข้าพื้นที่พักพิงฯ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

- หลักสูตรของ โครงการส่งเสริมทักษะและฝึกอาชีพแก่ผู้หนีภัยฯ นั้น เกิดจากความต้องการของผู้หนีภัยฯเอง ว่าต้องการหรือสนใจที่จะศึกษา ถึงแม้บางสาขาที่มีความชุกช้ามากในการที่จะประกอบอาชีพ ตัวอย่างเช่น สาขาวิชาดนตรี ที่องค์กรพัฒนาเอกชน ZOA เห็นว่าไม่ได้เป็นการสาขาที่นำไปประกอบอาชีพได้โดยตรง ซึ่งได้พิจารณาว่าจะมีการชุก แต่ก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากมีความต้องการของผู้หนีภัยฯที่ต้องการที่จะเรียนในสาขานี้

- การขาดแคลนงบประมาณ ในการดำเนินการ เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชน ZOA ถูกองค์กรที่ให้การสนับสนุนเงินทุน (UNHCR และ Daikonia) ลดทอนงบประมาณโยการดำเนินการในปีนี้ลง ร้อยละ 50 ทำให้ไม่สามารถดำเนิน โครงการได้อย่างที่ต้องการได้เต็มที่